Է. ՏԱՐԻ 1952 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 13 ՀՐՈՏԻՑ 4382 — Հ. Տ. 19 ՅՈՒԼԻՍ 1890 — Ն. Տ. 31 ՅՈՒԼԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 15 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1307 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك

غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գումարի մասնաբաժին	160
» » Վեցամեայ » »	80
» » Եռամեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան »	200
» » Վեցամեայ »	100
Օտար երկիրներն տարեկան գումար	56
» » Վեցամեայ »	28

Դուռը զրկուած լրագրաց մասին ծախքը Գործակատարի վրայ է
Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ լրատիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 19 ՅՈՒԼԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Մոնթէլիէի քաղաքային խորհուրդն հրաժարեցաւ, որովհետեւ կառավարութիւնը կխովին խոստացած է արտօնել բժշկական վարժարանի մը բացումն ի Մարսիլիա։ Մոնթէլիէի քաղաքային խորհրդականաց «գործադուլին» հետեւանքն այն է որ ամուսնութիւնք եւս կը մնան, ըստ որում չկայ քաղաքապետ որ ամուսնութիւնները արձանագրէ և վաւերացնէ յանուն օրինաց։

—Պ. Ժիւլ Ռոշ, առեւտրական նախարարը, Խորհրդարանին մատոյց օրինագիծ մը, որով 400 հազար ֆր. ի վարկ կը խնդրէ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ ընդծովեայ նոր հեռագրապարանի մը հաստատման համար։ Այս երկուց երկրաց միջեւ հեռագրական յարաբերութիւնք վերջին տարիներս այնքան աւելցած են որ արդի թելերը չեն բաւեր։ 1888ին Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջեւ հեռագրական պարանք 17,717,424 բառ փոխադրած էին, և 1889ին 19,930,839 բառ, այսինքն 12 % աւելի։ 1889ի հասոյթք 1888էն աւելի էին 347,883 ֆր., այսինքն 18 % աւելի։

—Ներքին գործոց նախարար Պ. Քոնսթան բացարձակ մերժողական պատասխան տուաւ անոնց որք Մարթինիքայի հրկիզելոց ի նպաստ ճշմարիտ սպանիական ցլամարտ ներկայացնել կ'առաջարկէին, յայտնելով թէ Փարիզցի ժողովուրդը մեծապէս կ'խորժի այս խաղէ։ Պ. Քոնսթան պատասխանեց թէ հասարակութիւնը զուարճացնելու համար ցուլեր խողխողել և ձիերու և մինչեւ իսկ ձիաւորներու մահուան պատճառ լինել թէ՛ մարդասիրութեան հակառակ է և թէ ֆրանսական Խորհրդարանէն նախապէս քուէարկեալ օրէնքի մը։ Եթէ անցեալ տարի կառավարութիւնն լինչ ինչ սեղմումներով թոյլ տուաւ, Արուեստահանդէսի առթիւ ամեն ազգաց խաղերն ի հանդէս բերելու նպատակաւ էր։ Այն սեղմումներով այս տարի եւս կընայ ներկայացուիլ ցլամարտ, այսինքն՝ միջոցներ ձեռք առնելով որ ո՛չ ցուլերն, ո՛չ ձիերը չմեռնին կրկէսին վրայ, և ձիաւորներն ալ մահացու հարուածներ չընդունին ցուլերուն եղջիւրներէն, որք մետաղեայ տուփերու մէջ առնուած պէտք է լինին։—Բայց իրաւ է որ այս սեղմումներով ցլամարտն իւր արիւնալի հրապոյրը կը կորուսանէ։

ԱԻՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Սէրայէվոյի քաղաքային խորհրդոյ նստին մէջ, անդամք ոմանք որք ցայս վայր ընդդիմադիր էին՝ չնորհակալութիւն յայտնեցին վարչապետ Պառոն Քոն Քալլայի ճարտար վարչութեան համար, որով մեծապէս բարւոքած է դրաւեալ գաւառաց վիճակը։

—Ըստ հրամանի Պառոն Քոն Քալլայի, Պոսնա Հէրսէքի կառավարութիւնը խափանեց խաղոցի տասանորդն, իբրեւ մասնաւոր քաջալերութիւն մը դիւնեչինութեան։

—Պառոն Քոն Քալլայ Հէրսէքի դիւանագիտաց հանելով, տեղական պէտքերն ու խնդիրները քննել սկսաւ, ըստ իւր տարեկան սովորութեան։

—Աւստրիոյ խորհրդոյս դաւառաց մէջ գործող Փրօ Փաթրիա անուն կրթական և գրական մարմնոյն լուծման առթիւ, յարաբերութիւնք ձգտեալ են ընդ մէջ Իտալիոյ և Աւստրիոյ կառավարութեանց։ Երէկ ծանուցինք թէ Պ. Բրիսիի պաշտօնապէս բացատրութիւն պահանջած է Վիեննայի դահլիճէն։ Այսօր պէտք է յարենք թէ Հռոմայ աւստրեան-հունգարական ներկայացուցիչն Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան վերջին երկու ընդունելութեանց ներկայ չէ պտնուած։ Իտալիոյ մէջ յուզումը կը սաստկանայ սոյն խնդրոյ վրայ։

—Պոհեմիոյ դատարանք արդիւնեցին ռուս արտակարգ վիպասան Թոլսթոյ կոմսին «Բրէյցէրի Հնչակ» անուն նոր վէպն, իբրեւ վնասաբեր հանրային բարոյականի։ Ֆրանսայի մէջ իսկ, այս գործ պախարակեցաւ ԹէՆի և ուրիշ լուրջ թերթերու մէջ, իւր անբարոյական միտմանց համար։

—Հունգարիոյ կառավարութիւնն որոշեց ի Փրեսպուրկ գործարան մը հիմնել անծուխ վառօդի պատրաստութեան համար։

—Վիեննայի կառավարութիւնն որոշեց քանդել քաղաքին պարիսպներն, որով ներքին մասքը պիտի ընդլայնուի, աւստրեան ոստանին տարածութեան վրայ երկու քիլոմէթր պիտի աւելցուի, և արուարձանք բուն քաղաքին հետ կցուին։ Այս կերպիւ ընդարձակեալ մայրաքաղաքը միակ քաղաքային խորհուրդ մը պիտի ունենայ, 129 անդամէ բաղկացեալ, և քաղաքապետ մը՝ վեց տարուոյ պայմանաժամով ընտրեալ։

—Հունգարիոյ հրաղինուց գործարանն անկարող եղաւ հայթայթելու մաճառ կառավարութեան հետ իւր պայմանագրած Մանլիխէրեան բազմաշարուածեան հրացանները։ Այս պատճառաւ Փէշթիայի կառավարութիւնն հարկադրեցաւ իրեն պէտք եղած զէնքերն ապպրել Սթէյրի աւստրեան գործարանին։ Այս անյաջողութիւն շատ դպաւ Մաճառաց ազգային ինքնասիրութեան, որք կ'ուզէին սեփական զինագործարան մ'ունենալ իրենց բանակին համար, և արտասովոր արտօնութիւններ տուած էին այս նպատակաւ երկու տարի յառաջ կազմեալ մաճառ ընկերութեան։ Այս ընկերութիւն դատ բացաւ Պերլինի Լէօվի ընկերութեան դէմ, որ իւր յանձնառութիւնները չէ կատարեր, եւ դերման ընկերութիւնն ալ որոշեց դատ բանալ անդ։ Կրնուստ ընկերութեան դէմ։

—Ֆրանսէ Եոզէֆ կայսր վաւերացուց Փրակայի չէհական Համալսարանին մէջ աստուածաբանական ճիւղի մը հաստատումն։ Այսու կ'իրագործուի Հին կամ Մեր Զէհերուն նպատակներէն մին, որք շատ աշխատեցան իրենց հայրենի երկրին մէջ աստուածաբանութեան Համալսարան մ'ունենալ, մինչ Երուսաղէմ Զէհք անտարբեր են աստուածաբանական ուսմանց և ամեն ժամանակ աւելի կը հակառակին կաթոլիկ կղերին։

—Մաճառ լիչխանութիւնք անցեալ շաբթու նորէն ետ դարձուցին սերպական խոզերու երամակ մը, առարկելով թէ ասոնց մէջ Ռումանիայէն եկած խոզեր ալ կան։ Աւստրիա-Հունգարիա կ'ընդունի Սերպիոյ խոզերն եթէ քաղառողջ են, բայց չընդունիր Ռումանիոյ խոզերը մինչեւ իսկ երբ քաղառողջ լինին, ըստ մաքսային պայմանին որ տակաւին կը շարունակի Ռումանիոյ և Դրացի մեծ Տէրութեան միջեւ։ Այս դժուարութեան առջեւն առնլու յուսով, ռուման խոզատէրք իրենց կենդանիները Սերպիոյ ճամբով կը զրկէին Աւստրիա-Հունգարիա։

—Անցեալ շաբթուն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ այլ և այլ կողմերն երկրաշարժի ցնցումներ զգալի եղան, ոմանք բաւական սաստիկ և երկիւղալի։ Շարժման ուղղութիւնն էր արեւելքէն արեւմուտք։

—Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետական երկաթուղեաց տնօրէնութեան Հունգարիոյ մէջ ունեցած քանի մը ածխանքերուն 1,200 բանուորները խնդրեցին «ութ ժամու աշխատութիւն» և «թոշակի յաւելում»։ Տնօրէնութիւնը խոստացաւ թոշակի յաւելում, որովհետեւ գործ կայ, բայց մերժեց ութ ժամէն աւելի չաշխատելու պահանջը։

—Պաթենպերկեան Ալէքսանդր իշխան անցեալ շաբթուն յեղակարծ կերպով Վիեննա եկաւ։ Նոյն պահուն Քալնոքի կոմս եւս դարձաւ Վիեննա։ Այս իրողութեանց քաղաքական կարեւորութիւն տուողներ կան։

Ց'ԵԳԻՊՏՈՍ

Գահիրէի լրագրերէն առնլով, Մօն. Օրիանթալ կրպատմէ ամուսնական դատ մը, որ իւր օրինական կարեւորութիւնն ունի։ Մ. Կ. Պ., պաշտօնեայ նախարարապետական պաշտօնարանի, ժամանակէ մ'ի վեր բաժնուած էր իւր կնոջմէն։ Իրենց դատն առկախ կը մնար Գահիրէի կաթոլիկ Պատրիարքարանի դատարանին մէջ։ Զեռնհաս իշխանութեան կողմէ ինչ ինչ մասնակի վճիռներ ալ տրուած էին։ Վերջին օրերս, երկուց ամուսնոց մին խնդիրը ներկայացուց Գահիրէի մեծ մէհքէմէին, և դատ կոչելով միւս ամուսինը մեծ դատը էֆէնին առջեւ, համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար, ապա թէ ոչ՝ եկեղեցւոյ ձեռամբ կատարուած պսակը չեղեալ և ամուսնութիւնը լուծեալ հռչակելու համար։ Հաշտութեան փորձերն ի դերեւ ելած լինելով, մեծ դատը էֆէնին հրապարակաւ ամուսնալուծութիւն վճռեց, և իւր վճիռն արձանագրեց օրինական իրամի չէրիի մէջ, որով վաւերական պատճէնները տրուեցան ամուսնոց։ Նաև զայրը դատապարտեց իւր կնոջ վճարելու պարենի թոշակ կամ նպաստ, երեք ամիս, իւր ամսաթոշակին մէկ հինգերորդ մասը։ Դատը էֆէնտին իւր վճիռը տալէն յառաջ, ամուսնոց և վկայից հարցուցեր է թէ կամովի կրօնը կ'ընդունի՞ ամուսնալուծութիւն և ինչ պայմանաց մէջ, և թէպէտ ամուսնոց և վկայից կողմէ ժխտական պատասխան տրուեր է, ինք վճռեր է օրինօք լուծումն ամուսնութեան։

ՖԻՆԼԱՆՏԻԱ, ՌՈՒՍԻԱ, ՇՈՒԵԴ

Եւրոպեան լրագրերք այս օրերս կը կրկնեն այն զրոյց թէ Վիլհէլմ Կայսեր ի Դանիա և ի Նորվեկիա այցելութեան միջոցին քաղաքական խնդիրներ չոչփուեր են։ Իրր թէ որոշուեր է առաջին պատեհութեամբ կազմել սքանտինաւեան մեծ Տէրութիւն մը, անդամակցութեամբ Շուէտի, Նորվեկիոյ, Դանիոյ և Ֆինլանտիոյ այն մասին որ Ռուսիոյ ձեռքը կը գտնուի, և զոր Ռուսիա Շուէտէն առած է ժամանակաւ։ Ֆինլանտացիք գոհ չեն Ռուսիոյ իշխանութեան ներքեւ։ Թէև բաւական ինքնօրէնութիւն կը վայելեն, իրենց ուրոյն խորհրդարանն ունին, և իրենց ուրոյն ազգութիւնը պահպանելու ամեն միջոցներ և դիւրութիւններ կը վայելեն, բայց արդէն իսկ կը տեսնեն որ Ռուսիոյ ամենայն ինչ ռուսացնելու քաղաքականութիւնը կը տարածի Ֆինլանտիոյ վրայ ևս, որ ցայս վայր զարմանալի բախտաւորութեամբ զերծ էր մնացած ռուսականութենէն և ռուսացման փորձերէ։ Կը կարծուի թէ Ֆինլանտացւոց դժգոհութիւնն ո՛չ նուազ պիտի նպաստէ ի Դանիա և ի Նորվեկիա մոռաբերուած խորհրդոյն յաջողութեան։ Ռուսիա աշխարհի մէկ ուրիշ տղան զրաղեալ գտնուելուն պէս, այս խորհրդին իրագործման պիտի ձեռնարկուի եղեր։ Աւելորդ է ըսել թէ Ռուսիա ամեն չպիտի ծախէ զինլանտիա, որ Պալթիկ ծովուն տիրելու դիւրութիւն կուտայ իրեն։ Եւ ճիշդ այս պատճառաւ Գերմանիա կը վախի Ֆինլանտիային հեռացնել զՌուսիա։

Կ'ըսուի նաեւ թէ այս խորհրդոյ տեղեկանալով, Զարն այնչափ բարկացեր է որ այս տարի Դանիոյ մայրաքաղաքն երթալու և իւր աներոջ եւ զոքանչին այցելու սովորութիւնը մի կողմ թողեր է։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԴՆԱՊ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ

Ի հարաւային Ամերիկա Արժանթինի Հանրապետութիւնը սեղանաւորական ծանր տագնապ մը կ'անցուցնէ։ Թղթադրամն ահագին անկումներ կրեց, պետական ամեն թուղթերը նըմանապէս, ոսկին քաշուած է հրապարակէն, եւ սեղանաւորական եւ ճարտարագործական մեծամեծ ձեռնարկութիւնք ծանր դժուարութեանց մատնուած են։ Որչափ եւս Արժանթինի անկայուն կառավարութիւնն ապահովիչ հեռագրերով Եւրոպացիներն հանդարտեցնել կ'ուզէ իւր վրայօք, բայց Լոնտոնէ կը ծանուցուի թէ Արժանթինի վիճակը բացայայտ է, և լաւ եւ չի գուշակուիր։ Թէեւ Արժանթինի Պետութիւնը վերահաս մնակութենէն ազատելու համար յուսահատական միջոցներ կը փորձուին, բայց կը կարծուի թէ այս միջոցներ վերջնական ազդեալը խափանելու պիտի չծառայեն։ Ինդիր է թէ նահանգներն և կեդրոնական կառավարութիւնն իրենց յանձնառութիւններն ի՞նչպէս պիտի կատարեն, իրենց պարտքերն ի՞նչպէս պիտի վճարեն։ Արդեօք տոկոսաց վճարումը պիտի դադրի՞։ Անգլիա, Ֆրանսայի հետ համախորհուրդ, միջոցներ ձեռք պիտի առնո՞ւ Եւրոպացի հպատակաց մեծամեծ շահերու ապահովելու։ Ամենայն ինչ անստգութեան մէջ է առայժմ։

Ի ՊԱՒԻԵՐԱ

Պաւիերայի Ոթոն թագաւորին ջղային հիւանդութիւնը վերջին օրերս սաստկացեր է։ Օրերով կերակուր չուտեր, և իրեն բան կերցնելու համար բժշկաց ամեն հնարք ի դերեւ կ'ելնեն։ Միայն ծխել կը սիրէ։ Կը յիշուի թէ իւր եղբօր Լուտվիկ թագաւորին վշտալի մահէն ի վեր, Ոթոն թագաւոր թէեւ ի գահ բարձեալ, բայց իշխանութիւն չի վարեր հիւանդութեան պատճառաւ, և կը տեղակալէ իւր հօրեղբայր, Լուիդվիկ իշխան-խնամակալը։

ՄԱՐԴԱԿԵՐ ԿԻՆ Ի ԳԱՀԻՐԷ

Սուտանի մէջ սովի սկիզբն ի վեր, շատ մը Սուտանցիք եգիպտական սահմանագլխէն ներս մտան՝ հնազանդելով եգիպտական իշխանութեանց, և ի Վատի-Հալֆա նպաստ ընդունեցին։ Այս թշուառ մարդոցմէ շատեր մինչեւ Գահիրէ բերուեցան և հոն գործի դրուեցան, պարկեշտութէն ապրուստ մը ճարելու համար։ Ասոնց մէջ կար յաղթանդամ սեւամորթ կնիկ մը, որուն ծառայական գործ մը տրուեցաւ խպտի ընտանիքի մը մէջ։ Ամենայն ինչ ի կարգին կ'ընթանար մինչեւ քանի մը օր յառաջ, երբ տանտէրն և տիրուհին մի քանի օրուան համար տեղ գացին, տղայն «հաւատարիմ Սուտանցի կնոջ» խնամոց յանձնելով։ Այս պահուս Սուտանցի կնոջ կէս-քաղաքակիրթ կերպարանքին ներքեւ Ափրիկէի գազանն յերեւան ելաւ։ Մինակ մնալով տան մէջ, մարդկերութեան վարագ պարտիզին նորոգումն զգաց, եւ տղայոց ամենէն դեռատին մորթելով կերաւ, թաղելով անհետ ընելով գլուխն եւ ոսկրները։ Դրացիներուն ըսաւ թէ տղայն գողցուեր է, և ամեն ոք հաւատաց, որովհետեւ այն կողմեր, այսինքն Եգիպտոսի կեդրոնին մէջ իսկ, տղայոց առեւանգում յաճախագէպ բան մ'է։ Բայց մի քանի օր ետքը մարդկային մսի պարտիզ վերադարձաւ։ Սուտանցի հին տղայոց մէկն ալ սպանեց, և տակաւին չէր աւարտած իւր նոր կալ ճաշն՝ երբ ծնողք վրայ հասան։ Մարդակեր կինն անմիջապէս կառավարութեան յանձնուեցաւ, և այժմ բանտարկեալ կը սպասէ դատաստանին։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՈՑԾ ԸՆԴՀԱՆՐԱՑԵԱԼ

Սաքսոնիոյ կառավարութիւնը կը մտածէ հսկայական խորհրդի մը իրագործման վրայ։ Փլանէնսկրաւնտի սաքսոնական ածխահանքերէն էլեկտրական պարաններ պիտի երկարաձգուին ի Տրեզդէ և ուրիշ հարիւր վաթսուն ութ (168) սաքսոնական ճարտարագործ քաղաքներու, որք այս կերպիւ մի և նոյն կեդրոնէն մի և նոյն ժամանակ լոյս և շարժիչ զօրութիւն պիտի ստանան անհամեմատ ածան։ Քանի որ էլեկտրական ոյժն և լոյսը տեղէ մը ուրիշ տեղ կրնան փոխադրուիլ, ամեն ուրեք դատ դատ միջոցներով էլեկտրական լոյս և ոյժ արտադրելու տեղ աւելի գործնական չէ՞ ամենքը մէկ կեդրոնէն արտադրել և հաղորդիչ պարաններով զրկել մինչեւ ո՛ւր որ կ'ուզուի։

Ի Պերլին մեծաւ հետաքրքրութեամբ կը դիտուի սաքսոն կառավարութեան այս ձեռնարկ, որ եթէ յաջողի, ընկերային կատարեալ յեղաշրջումի մը յառաջ կը բերէ, անհամեմատ դիւրացնելով մարդկային աշխատութիւնն և ածանցնելով ամենայն ինչ որ հիմա դատ դատ մեքենայներով կ'արտադրի։

ՊԻԶՄԱՐԲԵԱՆ ԴԷՊԵՐ

Պաւիերայի մէջ Մէլբիխիթատի դերկառավարիչը Սթարնպերկ լճին եզերքայ վրայ Պիզմարք իշխանին արձան մը կանգնելու համար իւր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող ժողովրդեան մէջ հանգանակութեան ցուցակներ շրջաբերած լինելով, պաւիերեան կառավարութիւնը պաշտօնական ըրաւ զնա։

ԱՍՊԱՐԷԶ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Ի Վիեննա շատ մը աղջկունք ի մօտոյ կառավարական պաշտօնի մէջ պիտի գործածուին։ Կրթական նախարարն որոշեց վիճակագրութեան կեդրոնական յանձնախմբին մանրամասն աշխատութիւններն և մանաւանդ կրթութեան և բազմամարդութեան վերաբերեալ մասերն յանձնել իգական սեռին, և գլխաւորապէս վարժուհւոյ պաշտօն խնդրողներուն։ Աւստրիոյ կրթական նախարարը մեծ վստահութիւն ունի գեղեցիկ սեռին որոշիչ յատկանիշն եղող կարգաւորութեան ոգւոյն վրայ, և կը յուսայ թէ աղջկունք և կանայք այս գործերն աւելի կոկիկ, աւելի մաքուր և աւելի կանոնաւոր պիտի կատարեն քան արբը։ Տասնամեայ մարդահամարին կատարումէն ետք նախարարն առիթ պիտի ունենայ դիտելու թէ արդիւնք կ'արդարացնե՞ն իւր յոյսերը։ Աւասիկ շահագրգիռ փոքր մը։

Ց'ԱՆԳԼԻԱ

Անցեալ շաբաթ օր կատարեցաւ Սաուիթսիթիթրնի Նորաշէն նաւակայքերուն (ոստ, մեծ աւազան ուր նաւեր մնանելով բեռ կ'առնուն կամ կը պարպեն) բացման հանդէսն։ Օսպորնի դղեակէն յատկապէս գալով նախագահեց Վեհ. Թագուհին։ Գաղթական նախարարը բանախօսելով, յոյս յայտնեց թէ Գերմանիոյ հետ կնքուածին նման դաշնագիր մ'ալ քիչ օրէն Փորթուկալի հետ պիտի կնքուի, որոշելով երկուց Տէրութեանց գաղթական սահմաններն յԱփրիկէ։

ԽԻՂՃԸ ԴԱՏԱՒՈՐ

ՆՈՐԱՎԷՊ

(Շար. երէկի թիւէն Լ վերջ)

Սա չէր ուզեր որ Ֆռանսին ժաքի չնորհակալ լինի և ի յուշ ածելով այն հարցորները, զորս մտտաղատի աղջիկը պիտի դընէր Թռչնիկներուն վրայ ուրախութեամբ արբշիռ, արիւնը ուղեղը կը յորդէր և ամեն բան կարմիր կը տեսնէր։ Բուռն, մոլեգին եւ դիւրագրգիռ բնաւորութեամբն, Միշէլ, արդարեւ, զարհուրելի ախոյեան մը, նախանձայոյզ հակառակորդ մ'էր դարձած, առանց բնաւին ողոքիլ գիտնալու։

Սակայն ժաք քաջասիրտ լինելով՝ շարունակեց իր վտանգաւոր վայրէջքը, ջանալով միանգամայն ձեռքը բռնած դիւրաբեկ բոյնը ըստ կարելւոյն անվնաս պահել։

Մէկէն ի մէկ աղաղակ մը բարձաւ, ձեռքէն թողուց ոստը որուն վրայ կեցած էր եւ ծանրութեամբը գետինը ինկաւ։

Միշէլ փայտահարի՞ն թէ Թռչնիկներուն նշան առած էր։ Սակայն հանդէպ Լարդակոտոր բոյնին, հանդէպ ժաքի անշունչ ու արիւնաշաղախ մարմնոյն՝ սիրատենչ հակառակորդը, որ իւր ուժեղ եւ Լլապինդ բազկին բովանդակ զօրութեամբն քարը նետած էր, յետս ընկրկեցաւ՝ զարհուրեալ, խելայեղ եւ աչքերուն մէջ սոսկում քաղած։ Բայց եւ այնպէս փորձեց զոհին կենդանութիւն տալու ճգեր ընել, այլ ընդ հուպ հասկցաւ որ ամեն օգնութիւն ընդունայն էր եւ պակուցեալ սկսաւ խոյս տալ։ Գիւղ հասնելով անոր ասոր յայտարարեց թէ դժբախտ ժաք կաղնիէն վար խլեալով մեռած էր, գլուխը խոշոր քարի գալով ջախջախուած . . . ։

Կէս ժամ յետոյ հէգ փայտահարին մարմինն իւր տունը փոխադրուեցաւ և անտառը վայրկեան մը հետաքրքիրներու երթեւեկէն եւ շաղփաղփ կանանց ու ըստահակ մանկանց կոչ ու կոծէն վրդովուելէ զկնի՝ իւր սովորական խաղաղութիւնն վերադարձաւ։

Իսկ արեգակն եթէ իւր ոսկեգոյն ճառագայթները չը թափիր մինչեւ մամռան մէջ թաքուցեալ ամենէն սիրուն ծաղկանց թերթերուն մէջ, եթէ դալարագոյն միջատք և ծիրանեգոյն թիթեռնիկք, ցօղն արբեցած, պարելով թեթեւ օդին մէջ չընէին իրենց սովորական երաժշտութիւնն, եթէ անտառը վերջապէս իւր կաղնիներէն միոյն ներքեւ յստուերս տեղի ունեցած քստմնելի տառմին և ոչ մէկ պարագայն յիշել չը թուէր,—կաղնիին ներքեւ իրրեւ ապացոյց, իրրեւ յիշատակ նոյն եղեռան ոչինչ պիտի մնայր բայց միայն ադտեղութիւն մ'արեան, դեռահաս և կարմրափայլ արեան, որ, հողին մէջ սողսկելով չիթ առ չիթ, մինչեւ ծառին արմատը պիտի թափանցէր։

Գ

Ոչ ոք Միշէլէ կասկածեցաւ։ Մի քանի ամիս յետոյ, երբ սոյն ողբերգական դէպքին պատճառած յոյզը մեղմացաւ, նոյնպէս ոչ ոքի տարօրինակ թուեցաւ Միշէլի ամուսնութիւնն ընդ դեղանին Ֆռանսինի։ Նա քսան երեք տարեկան էր, նէ տասն ութ։ Երիտասարդութիւն, առողջութիւն եւ տարխանաւն աւիւն իրենց միակ հարստութիւնը կը կազմէին։ Մնաց որ գոհ էին իրենց վիճակէն, այո՛, գո՛հ, քանի որ կրային աշխատիլ, քանի որ զիրար կը սիրէին, Աստուա՛ծ իմ, այո՛, զիրար կը սիրէին։

Ֆռանսին տասն-հինգ օրի չափ լացաւ իւր դժբախտ նշանածին վրայ, որ վասն գորովախառն սէր կը տածէր, սակայն բարեձեւ ու հրապուրիչ լինելով այդ ծաղկատի հովուհին, երբ աստեղատիպ աչերը կը մխրճէր դեռատիին ջինջ ու թափանցիկ ջրոյն մէջ ինքզինքը տգեղացեալ կը գըտնէր կարմրացեալ տեսնելով զայնս։ Երեսին ժպիտ կը վայլէր եւ ո՛չ արտասու։

Ցայնժամ ջանաց քեզել իրմէ վիշտ եւ թախծութիւն եւ շիտակն ըսելու համար շատ շուտ յաջողեցաւ յայնմ, քիչ մը շատալ ուշենալով ցոյց տալու Միշէլի—երբ սա կուգար ամենուրեք իւր շուրջը յածելու—նուազ տխուր կերպարան մը եւ խոստմնառատ աչեր։ Ուստի ամուսնացան։ Եւ նոքա որք նոցա լեռան մէջ փակուած և որթոց դալարագեղ ուռերով պարուրեալ խրճին առաջն կ'անցնէին՝ կ'ըսէին.

—Աղքատ են, այլ երջանիկ, ինչպէս Թռչունն յիւր բոյնն։

Թռչունն յիւր բո՛յնը։

—Ինձ նայէ՛, Ֆռանսի՛ն, մէկ մ'ալ այդ խօսքը երբէք չը պիտի լսեմ բերնէդ, պատասխանեց Միշէլ երբ օր մը նէ կը կրկնէր նմա գիւղացւոց այս խօսքը, երբէ՛ք, կը հասկնա՞ս . . . ։

—Ինչո՞ւ։

Նա չը պատասխանեց։ Բայց այնքան գոյնը նետեց, վշտանաց զեղում մը այնպէ՛ս ցնցեց զնա որ մանկամարդ կինը, զարմացած, վախցաւ վայրկեան մը զի մի գուցէ բանականութիւնը կորսնցնէր։

Թո՛ղ որ դեռ ուրիշ զարմանալու պատճառներ ալ ունէր։

Նախ ընաւին կարող չեղաւ ամուսնոյն հետ կաղնեաց փոքր անտառէն անցնիլ որ սակայն ոչ նուազ կը կարձեցնէր ճամբան երբ տօնավաճառի օրերը գեղ երթային։ յար պարարակ մը կը յերիւրէր նա որպէս զի իրեն չընկերանայ։ միայնակ անտառէն անցնել կուտար զինքն եւ յետոյ կուգար կը միանար իրեն։ Թռչնոց ճուռզիւնը ատամանցը կրճատում եւ հովին մըրմունջը տերեւներուն մէջ սարսուռ կ'առթէին նմա, միջատի մը հպումէն սարսափով կը համակուէր . . .

Ֆռանսին ասոր խելք չէր կրնար հասցնել։ Հանդէպ անոր սոյն արտակարգ բընաւորութեան ու չարժմանց զարտուղութեան, զորս չէր կրնար բանի մը վերագրել, շուարեալ մնացած էր։ պահ մը փորձեց հարցափորձել զնա, բայց նայուածքը այնքան աղամղին եւ թախծութեամբ լի էր որ վախցաւ եւ չէշխեց բերանը բանալ։

Գեղացիք ալ կը դիտէին նորա այս յեղյեղուկ վիճակը, ատիճանաբար յինքն կատարուող։ զի օրէ օր աւելի տխուր և աւելի լռակաց կ'ըլլար խորհելով միոյն կամ միւսին հետ խօսակցութեան բռնուելէ։ Կնոջը քայլափոխը անգամ, որքան ալ թեթեւ էր, կ'ահարեկէր զանիկայ։ երբ նէ յեղակարծ սենեակը մտնէր, ներա առաջը իսկ քաջութիւն չունէր վտարել իրմէ այն տագնապայոյզ խոկումներն որ մրճահար կ'ընէին իւր ուղեղը։ Տեսնողը կը զարմանար այն հուժկու Միշէլը մաղձային ու տխուր հանգամանաց մէջ գտնելով, քանի որ հիւանդ չէր, քանի որ երջանիկ էր։

Երիտասարդ ու կորովի լինելով՝ քիչ կը վաստկէր բայց բաւականաչափ իրենց հանդարտ ու չափաւոր կենաց համար։ Սիրուն, աշխատասէր եւ կարգապահ կին մ'ունէր և հիւղակին իրապէս կը նմանէր բոյնի մը, քաղցրաբոյր բոյնի մը ուր իրենց կծկեալ սէրը կը սահէր զերդ ջինջ առուակ մը զոր ոչինչ կուգար պղտորել։ Ասկէ աւելի առ ի՞նչ կը բաղձային։

Ի՞նչպէս պիտի կրնային գուշակել այլք թէ գիշեր ցերեկ, իւրաքանչիւր վայրկեան, ժաքի պատկերը կը չարչրկէր զնա տրորելով և յամենուստ պատանդելով։

Ց'աչս աշխարհի փայտահարը մեռած էր արդէն մը, կաղնիին չոր մէկ ոստը չը կրնալով տոկալ անոր ծանրութեանը կտրած էր։ այս էր ամենեցունց համոզումը։ Ոչ ոք կր կասկածէր Միշէլէ և ոչ ոք կ'ամբաստանէր զնա։ Ի՞նչ ունէր ուրեմն վախնալու։ Ո՞ր դատաւորը պիտի գար անոր առաջը կանգնիլ եւ դատապարտել զինքը։

Դատաւոր մը կար տակայն, որ առաջը նա կը դողդղար, որմէ ի զուր չնորհ կը հայցէր եւ որ մեռեալին վրէժը կը լուծէր ոճրագործին տանջանքներ տալով։ դատաւոր մը որ քայլ առ քայլ նմա կը հետեւէր եւ կը պարտասէր զայն, որ ինքզինքն անպարտելի կը ցուցնէր՝ ի հեճուկս անոր սրտագին աղաչանաց ու պաղատանաց՝ ն. անկարեկիր հակառակ անոր սարդանաց ու ապաշաւին եւ որ նոյն իսկ Ֆռանսինը գրկած ժամանակ— իբրեւ խոշ անոր համբոյրներուն—աչացն առաջ կը կանգնեցնէր անողորմաբար իւր զոհին սարսափատու յիշատակն. այնպիսի անաչառ ու անողոք դատաւոր մը որ չէր կըրնար արձակել զնա ի մեղաց։

—Խի՛ղճը։

Դ

Միշէլ կանգ առաւ եւ ակնարկովը ծառին բարձրութիւնը չափեց. բարձրաբերձ կաղնի մ'էր սա որ առաջին ճիւղերուն կրնար հասնիլ ձեռքերն երկնցնելով և որոյ սեւաթոյր կատարը ձմեռուան սառնաշունչ ամսոյն մշուշին մէջ կորուսեալ՝ միւս բոլոր կաղնիներէն աւելի վեր կը բարձրանայր։

Խոտաւէտ շաւիղները, խոռիք, փայտի հատուածներ, ամեն ինչ անհետ եղած էր. դեկտեմբերն ի սպառսպուռ ջնջած էր զամեն, մինչեւ յետին բոյսերը եւ բզէզները. մացառներուն միջեւ սառուցեալ կը կենար այն չաղակրաւ վտակը, ուր ամառը փոքրիկ արտոյտները կուգային իրենց դեղձան թեւերը լուանալու։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուսումնական խորհուրդն երէկ ի նիստ գումարեցաւ կէտիկ Փաշայի խորհրդարանին մէջ ատենապետութեամբ Ա.ղն. Տոքթ. Թիրեաքեան էֆէնտիի։

Խորհուրդն զբաղեցաւ այլ եւ այլ կրթական ինդիրներով եւ ուսուցչաց ոմանց քննութեամբ։ Ի միջի այլոց, յետ վերջնական ընթերցման, որոշեց տպագրութեան յանձնել ազգային վարժարանաց համար պատրաստեալ ներքին կանոնագիրը։

Փարիզի վերջին թերթերը կը հրատարակեն ցանկն այն նկարներուն և արձաններուն զորս ֆրանսական կառավարութիւնը գնած է վերջին երկու նկարահանդէսներուն մէջ։

Ուրախութեամբ գտանք այդ ցանկին մէջ Պ. Զաքարեանի անունն, որ մասնակցած է Շանպը Մարսի նկարահանդէսին և որուն Prunes et verre de vin գործը գնած է կառավարութիւնը։ Ցիրուն, պարծանօք կարելի է դիտել հայազգւոյ մը անունը Բարոլուս Տիւռանի և Ռոտէնի նման արուեստագէտներու անուան քով։ Պ. Զաքարեանի անունը վերջին նկարահանդէսներէ առաջ յիշատակուած կը գտնենք Մոռիս Համէլի մէկ նկարքնական յօդուածին մէջ, նուիրուած Արուեստահանդէսին մէջ «Օտար Դպրոցին» ներկայացուցած նկարներուն, յորս կը գտնուէին նաեւ Զաքարեանի nature morte ընտիր պատկերները։

Շանպը-Էլիզէի նկարահանդէսէն դընուած գործոց մէջ ոչ նուազ ուրախութեամբ հանդիպեցանք նաեւ երկու նկարներու, L'appel և Au bord du Lot, որք նոյնպէս հայ անուան մը, «Տիրանեան» ստորագրութիւնը կը կրեն։

Աղեքսանդրիոյ Խան դատարանաց անդամ Բէյլիեան Վսեմ. Կարապետ, Մի քայէլ և Արթին պէյերն իրենց Ադն. մօր հետ մայրաքաղաքս եկած են ամրան եղանակն ատ անցնելու համար, և Մեծ-Կղզի, Ճգաղմոի պանդոկն հաստատած են իրենց բնակութիւնը։

Տիվլսի առաջնակարգ ազգայիններէն Մեծ. Պ. Ագեքսանդր Մանդաչեանց որ հանրածանօթ է Պարսից մէջ իւր ունեցած նաթային մեծ գործարաններովն և իւր առեւտրական ընդարձակ յարաբերութիւններով, երէկ իրիկուն եւրոպական կառաքումով մայրաքաղաքս հասաւ Վիէննայէն։ Սիրբէֆիի կայսրանէն Պ. Մանդաչեանցը զիմաւորեցին պատուաւոր ազգայիք ոմանք ինչպէս նաեւ իւր Կ. Պոլսոյ վաճառատան տնօրէն Պ. Համարձում Շեսեանց, Եգիպտոսի ընդարձակ ճիւղին տնօրէն Պ. Զիկիլեան, Սեւանիկի ճիւղին տնօրէն Պ. Աւետիս Շեսեանց և վաճառատան պաշտօնէութիւնը։

Պ. Մանդաչեանց առաջնորդուեցաւ ի Բերա, Օթել տը Պիզանս, ուր հաստատեց իւր բնակութիւնը։

Հաբերէէ լրագիրը որ 12 տարի ամբողջ իբրեւ Օրաթերթ ծառայեց Ազգին և որ վերջին երկու տարիներէ հետէ շաբաթը մի անգամ կը հրատարակուէր, յառաջիկայ 1890 օգոստոս 1ն սկսեալ ամէն օր պիտի յայտնուի։ յատուկ կազմագրութեամբ և հրատարակչութեամբ Տպագրիչ Սարբան Միքայէլ էֆէնտիի։

Զայս ի գիտութիւն Պատ. հասարակութեան ծանուցանելիդ խնդրելով,

Մնամ յարգանօք

Արտօնատէր Հաբերէէ լրագրոյ

18 յուլիս 1890 Մ. Ց. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

Կ. Պոլիս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՅՐԱՄԻ ՏՕՆԸ

Պայրամի առաջին օրը կատարուած շնորհաւորութեանց պահուն Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր մեծարանաց արժանացան Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշա և նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սաֆիտ փաշա։

Պայրամի առաջին օրը Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ հետեւեալ ասոփճանք եւ պատուանշանք շնորհուեցան։

Նախորդ Խոտիվ Իսմայիլ փաշայի որդին Ֆուատ պէյ կայս. Թիկնապահաց կարգը դասուեցաւ եւ այս առթիւ պատուանշան մը եւս ստացաւ։

Առաջին կարգի Նէֆիգ-ադթի պատուանշան տրուեցաւ նախորդ Խոտիվ Իսմայիլ փաշայի որդւոյն՝ հանդուցեալ Ահմէտ փաշայի կնոջ՝ Նէմսի հանըմի և ծովային նախարար Վսեմ. Հասան փաշայի աղջկան, ամուսին Լէբիպզէ-ալ մարատանաւուն հրամանատար Օսման փաշայի։

Իւրայի երկրորդ ատիճան՝ կայս. պալատական արարողութեանց պաշտօնեայներէն Հիլմի պէյի, որդի ծովային նախարար Վսեմ. Հասան փաշայի։

* *

Պարսից Նասրէտտին Շահը Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղած է Վեհ. Սուլթանին։

Նոյնպէս Պայրամի տօնը հեռագրաւ շնորհաւորած են Եգիպտոսի Խոտիվ Բարձր. Թեւֆիք փաշա, Ահմէտ Մուխթար փաշա, Մեքքէի Էմիր Շերիֆ Ալիիբրահիմ փաշա, օտար տէրութեանց քով դանուող օսմանեան դեսպանք, կուսակալք, կառավարիչք, դատաւորու զանազան ազգաց պետերն և այլք։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտով երեքշաբթի օրը պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և իւր արձակուրդով մեկնման առթիւ հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։ Արարողապետ Միւնիր փաշա և դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Իսմենով ներկայ էին ունկնդրութեան։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ ՊԷՐԱԹՆԵՐԸ

Այս աւուր թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ շաբաթ օրն եղած է կայս. այն Իրատէն, որ կը հրամայէ տալ Սկիւպի և Օխրիտայի պուլկար եպիսկոպոսաց կայս. Պէրաթները։

Բարձ. Մեծ-Եպարքոսը ծանուցած է պուլկարական գործակատար Պ. Վուլբովիչի և Գեր. Լիկոարքին թէ այդ Պէրաթներ իրենց տեսարց պիտի յանձնուին Պայրամին յետոյ։

ՎԱՆԱՑ ՆԱԽՈՐԴ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վանայ նախորդ կուսակալ Խալիլ պէյ Վանէն ճամբայ եղած է Կ. Պոլիս գալու համար։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդն և Բաղաքական ժողովն համաձայնութեամբ նիստ ըրին երէկ ի Ֆէնէր, ընդ նախագահութեամբ Ա.մն. Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքին, և խորհրդակցեցան կարեւոր ինդրոց վրայ։

ԿՐԷՏԷ

Կրէտէի կուսակալի փոխանորդ և արտասովոր հրամանատար Ռէվատ փաշայի կողմէ կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անցեալներն սպանուած օսմանեան հինգ զինուորներու սպաննիչներն հալածուելով ցարդ երեսուն հոգի ձերբակալուած են։ Նախնական հարցաքննութեամբ հաստատուած է թէ ասոնց մեծ մասը ուսուցիչներու դաղօնաթաքոյցներն են։ Հասան Թահսին փաշա անձամբ Օմալօ գնացեր և իւր ղրկած զինուորք քարայր մը պաշարեր են, յորում ապաստանած էին հինգ ապակներ։ Ասոնցմէ երկուքն սպաննուեր, երկուքը ձերբակալուեր և մին ծանրապէս վիրաւորուած փախեր է։ Ձերբակալեալք այժմ հարցաքննութեան ենթարկուած են դատական իշխանութեան կողմէ։

* *

Երէսեի դատական լրագրոյն մէջ հրատարակեալ պաշտօնական յայտարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ այն կայս. հրամանին համաձայն, որով լեռներն ապաստանող կառավարական ոստոց վարձակալներն, որք պարտք ունին, ինչպէս նաեւ թեթեւ ոճիրներու տէրերն արտօնուած էին իրենց տեղերը վերադառնալ, այդ կարգի անձերէ մեծ մաս մը իրենց տեղերը վերադարձած են, նոյն իսկ օտար երկիրներ գտնուողները։

Պաշտօնական ազդը կը ծանուցանէ թէ ադոնց վերադարձին համար պայմանաժամ տրուած է մինչեւ յուլիս 26։ Այդ պայմանաժամէ յետոյ եթէ շրջուն պահակ զինուորները լեռներու վրայ, բաց ի հովիւներէ, զինեալ մարդոց հանդիպին որք դիմադրեն, զէնք պարպեն կամ փախչին, զանոնք իրրև ոճրագործ նկատելով մեռած կամ ողջ պիտի ձերբակալեն։ Հովիւք, որք միայն զէնք կրելու իրաւունք ունին, տպեալ արտօնագրեր պիտի ունենան ի ձեռին։

Այս անօրինութեան տեղի տուած է օսմանեան հինգ զինուորներու անդթօրէն սպաննուիլն։

ԲԻՆՏԻՐԻ ՀՐԿԻԶԵԱՂԲ

Ամէն կողմէ օդնութիւնք կը փութացուին Բինտիրի տարարաղդ հրկիզելոց։ Վեհ. Սուլթանն իմանալով յիշեալ գիւղին դրեթէ ամբողջովին մխիր դարձած ըլլալն, հրամայած է որ պէտք եղած նպաստք չղլացուին։ Պ. Պ. Բիէռ Ադարեանի, Բաւսի և Սօմարիրաի անդամակցութեամբ յանձնախումբ մը կազմուած է նպաստ հաւաքելու և բաշխելու համար։ Հրդեհին յաջորդ օրը Բաղիկեսիրի յունաց մետրոպոլիտն արկածի վայրը գնացեր է, հրկիզեալ գիւղացիները մխիթարելու համար։ Սպարապետի Դուռն յիսուն վրան ղրկած է, սակայն առկաւին հարիւր վրանի պէտք կայ՝ աւերակաց վրայ մնացող չքաւոր գիւղացիները պատսպարելու համար։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Աւստրիոյ կայսեր աղջկան՝ Մառիա-Վալէռի արհիւրքսուհւոյն ամուսնութեան առթիւ որ այսօր կը կատարուի Ցարան-Սալվատօր արհիւրքսին հետ, այն առուօտ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ Բերայի Սանդա-Մարիա եկեղեցւոյն մէջ։ Այս արարողութեան ներկայ էին Պառն աք Փալիչ՝ դեսպանատան և հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեայներով, ազգատարական պահակ շղթենաւու և Լոյոտ սպայք, ինչպէս նաեւ դեսպանատանց ներկայացուցիչք՝ ամենքն ալ համազգեստիւք։

Յաւարտ եկեղեցական արարողութեանց, դեսպանը պիտի ընդունի օսմ. բարձրաստիճան պաշտօնատարաց, դեսպանական մարմնոյն և գաղթականութեան երեւելեաց շնորհաւորութիւնները։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բաղէշի դատական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Ռէզիրէի մէջ երեւան եղած հնոտիները Սղերդի Էրվէ դատական կեդրոնին մէջ եւս ճարակեր է։ Սղերդի կառավարչին կողմէ կուսակալութեան ուղղեալ հեռագիր մը ծանուցած է թէ այդ դատական մէջ տասը հոգի հնոտախէ բռնուած են, որոց երեքը մեռած և երկուքը ծանրապէս ու հինգն ալ թեթեւ կերպիւ հիւանդացած։

Բաղէշի կուսակալն անմիջապէս հրաման ուղղած է Սղերդի կառավարչին որ ընդ փոյթ առողջապահական միջոցներ ձեռք առնու, զինուորական շղթայներ հաստատէ և վարակեալ տեղերէ եկողներն եւս տան և մէկ օրուան քարանթինայի ենթարկէ։ Նոյնպէս պաշարէ Տիարպէքիրի աշխարհէնական պարարտ չափ մարդեր, որք հնոտախն այդ կողմերն ինկած էր։

—Գոնեան մէջ երկու դրամանենգներ ձերբակալուած են Մուսթաֆա և Եուսուֆ անուն։ Ասոնք ոսկի և արծաթ կեղծ դրամներ կը պատրաստէին յատուկ գործիներու միջոցաւ, որք ոստիկանաց կողմէ գրաւուած են։ Այս գործիները չինող երկաթագործն եւս ձերբակալուած է։

—Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ մէկ քանի օր առաջ ութ հոգիէ բաղկացեալ աւազակաց խումբ մը Աքշիսարի շրջակայ գիւղ մը երթալով Գոնա Իպրահիմ անուն մարդու մը տունը կոխեր և ծանրապէս վիրաւորելէ յետոյ կինն եւս սպաններ են։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով, անմիջապէս ոստիկան-զինուորներ ղրկեր է, որք Տէքիլի անուն տեղը ձերբակալեր են այդ աւազակները։ Այդ խումբը կը վարեն եղեր Քիւրտ Եուսուֆ եւ Եսթաղանը Ալի անուն երկու վաղեմի շարագործներ։

—Պրուսայէն չորս ժամ հեռուն գտնուած Նարլը Տէրէ անուն գիւղին մէջ արշաւաց հիւանդութիւն մը երեւան եկած ըլլալով, տեղական կառավարութեան կողմէ անասնարոյժ մը ղրկուած է անդ։ Անասնարոյժը տեղեկութիւն տուած է թէ արշաւք կատաղութեամբ վարակուած են։

ԱՔԻՈՆԻ ՄԵՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Քաղաքը վերջացած կրնայ նկատուիլ, և Իզմիրէն առնուած տեղեկութեանց նայելով՝ ընդհանուր արտադրութիւնը 5000 կողովէն պակաս չէ։ պաշտօնական ստոյգ տեղեկագիրք կը հաստատեն զայս։

Սեւանիկ արտադրած է 1300 կողով որք Անատոլուի կողմերէն տասն օրա պակաս կը կշռեն։ Սեւանիկի ափիոն ըսելով կը հասկցուի Սեւանիկի, Քասովայի և Մանաստիրի նահանգաց ափիոնը։ ափիոնի մշակութիւնն այս տարի ուրիշ ամէն տեղէ աւելի այդ նահանգաց մէջ յաջողած է։ Քանակութիւնն աւելի մեծ պիտի ըլլար, եթէ վերջին վայրկենին վնասներ չպատահէին։

Գրեթէ միւնոյն յաջողութիւնն ունեցած են Պիպատիչ, Պալըքէսիր ու շրջակայքն՝ որք արտադրած են 550 կողով։

Մալաթիա, Թոքաթ, Զիլէ, Ամասիա, Էնկիւրիւ և այլ տեղեր բաւական լաւ արդիւնք տուած են, արտադրելով 4200 կողով։

Բարձրադիր տեղերն որք մինչեւ վերջին մայիս ամիսը չատ նեղուած էին երաշտութենէ, անկից յետոյ տեղացող անձրեւներուն շնորհիւ արտադրեցին իրր 2000 կողով։ Այս բարձրադիր տեղերուն մէջ նշանակելի են Քոնիա, Աքշէհիր և Քարահիսար և իրենց գաւառակներն ու բաղմաթիւ գիւղերն, որք մեծ քանակութեամբ ափիոն կ'արտադրեն։

Ապա կուգան տորին երկիրները որք ամէնէն աւելի վնասներէն են. ասոնք կ'արտադրեն 500 կողով։

Հին ժամանակը Թուրքիոյ ափիոնը Փաքր Ասիոյ մէջ միայն կ'արտադրուէր, 2000էն 3000 կողով։ Վերջին տասն հինգ տարիներու միջոցին, Թուրքիոյ բոլոր դաւառները կը մշակեն զայն ընդարձակ տարածութեան մը վրայ։ Ատենօք և ոչ իսկ անուամբ ծանօթ էին Սեւանիկ, Մալաթիա, Թոքաթ՝ իբր ափիոն արտադրող երկիրներ, մինչ այժմ միջին հաշուով 2000 կողով կ'արտադրեն։

Հանրային պարտուց վարչութեան հաստատն, սկսեալ անցեալ մարտ մէկէն ցայսօր, 14.000 ոսկւոյ առաւելութիւն մը տակած հրդեհին կ'երթային, կռուի սկրան զիրար անցնելու համար եղած մրցման մը պատճառաւ։ Վոյսմայի ոստիկանք և Գարաքէօյի Ազիզկէ պահականոցին զինուորք ժամանակին հասնելով վերջ տուին այդ կռուին, որոյ միջոցին մէկ քանի ջրհանկերք վիրաւորուեցան և ոստիկան-զինուորի մը հրացանը կոտրեցաւ։ Կռուարարք ձերբակալուելով կալաթա Սէրայ զրկուեցան։

—Այս կիրակի օրը փչող սաստկաշունչ հողմի պահուն Ազալ Գարուի բացը գրտնուած մէկ քանի մաւնաներ դէպի կամուրջ քշուեցան հոսանքի սաստկութենէն։ Մաւնաներն նոյն պահուն նաւակներու վրայ իյնալով, մաւնաներու և նաւավարաց միջեւ կռիւ մը ծագեցաւ եւ երկու կողմէ դաշոյններ քաշուելով մէկ քանի մարդեր վիրաւորուեցան։ Ոստիկանք վրայ հասնելով կռիւը վերջացուցին և կռուարարները ձերբակալեցին։

—Երէկ առաւօտ Սիրքէճիի նաւամատոյցէն մարդու դիակ մը գտնուեցաւ։ Ոստիկանութեան պաշտօնեայք, յետ քննութեան, տուգեցին թէ այդ դիակ անգլիայի նաւաստի մըն է, որ անցեալ օր անգլիական շոգենաւէ մը ծովն ինկած էր։ Դիակը յանձնուեցաւ անգլիական դեսպանատան։

—Այս երկուշաբթի օր հելլենական առագաստանաւ մը, որ Պաթումէն կուգար 20000 անտուկի չափ քարիւղ բեռցած, Անատոլու Գավաքի մօտ ցամաք ինկաւ եւ բաւական վնասուեցաւ։ Այժմ բեռը կը պարպուի հարկ եղած նորոգութիւնները կատարելու համար։

—Այս երեքշաբթի օր զինուորական վարժարանի աշակերտ մը ձի հեծած սրբենթաց կարշաւէր Սուլթան Ահմէտի հրապարակին, երբ իւր հաւասարակռութիւնը կորսնցնելով, վար ինկաւ եւ ոտքը կոտրեցաւ։

—Մասսուէրի Շոշէն շոգենաւն այս երեքշաբթի օր ժամ 3ին Մեծ կղզիէ մեկնած պահուն, նաւապետն հեռուն նաւակ մը նշմարեց որ վտանգաւոր վիճակի մէջ էր և ուղղակի վրան գնաց։ Նաւակին մէջ կը գտնուէին գեռատի երկու թրքուհիներ, երկու ոլոր և զինուոր մը։ Նաւապետն անմիջապէս շոգենաւն ընդունեց զանոնք։ Նաւակը Սարաքէն մեկնած էր Պոլիս երթալու համար, սակայն հովին ու հոսանքին սաստկութենէն այդ կողմերն ինկած էր։

—Գոնեան մէջ երկու դրամանենգներ ձերբակալուած են Մուսթաֆա և Եուսուֆ անուն։ Ասոնք ոսկի և արծաթ կեղծ դրամներ կը պատրաստէին յատուկ գործիներու միջոցաւ, որք ոստիկանաց կողմէ գրաւուած են։ Այս գործիները չինող երկաթագործն եւս ձերբակալուած է։

—Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ մէկ քանի օր առաջ ութ հոգիէ բաղկացեալ աւազակաց խումբ մը Աքշիսարի շրջակայ գիւղ մը երթալով Գոնա Իպրահիմ անուն մարդու մը տունը կոխեր և ծանրապէս վիրաւորելէ յետոյ կինն եւս սպաններ են։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով, անմիջապէս ոստիկան-զինուորներ ղրկեր է, որք Տէքիլի անուն տեղը ձերբակալեր են այդ աւազակները։ Այդ խումբը կը վարեն եղեր Քիւրտ Եուսուֆ եւ Եսթաղանը Ալի անուն երկու վաղեմի շարագործներ։

—Պրուսայէն չորս ժամ հեռուն գտնուած Նարլը Տէրէ անուն գիւղին մէջ արշաւաց հիւանդութիւն մը երեւան եկած ըլլալով, տեղական կառավարութեան կողմէ անասնարոյժ մը ղրկուած է անդ։ Անասնարոյժը տեղեկութիւն տուած է թէ արշաւք կատաղութեամբ վարակուած են։

ԱՔԻՈՆԻ ՄԵՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Քաղաքը վերջացած կրնայ նկատուիլ, և Իզմիրէն առնուած տեղեկութեանց նայելով՝ ընդհանուր արտադրութիւնը 5000 կողովէն պակաս չէ։ պաշտօնական ստոյգ տեղեկագիրք կը հաստատեն զայս։

Սեւանիկ արտադրած է 1300 կողով որք Անատոլուի կողմերէն տասն օրա պակաս կը կշռեն։ Սեւանիկի ափիոն ըսելով կը հասկցուի Սեւանիկի, Քասովայի և Մանաստիրի նահանգաց ափիոնը։ ափիոնի մշակութիւնն այս տարի ուրիշ ամէն տեղէ աւելի այդ նահանգաց մէջ յաջողած է։ Քանակութիւնն աւելի մեծ պիտի ըլլար, եթէ վերջին վայրկենին վնասներ չպատահէին։

Գրեթէ միւնոյն յաջողութիւնն ունեցած են Պիպատիչ, Պալըքէսիր ու շրջակայքն՝ որք արտադրած են 550 կողով։

Մալաթիա, Թոքաթ, Զիլէ, Ամասիա, Էնկիւրիւ և այլ տեղեր բաւական լաւ արդիւնք տուած են, արտադրելով 4200 կողով։

Բարձրադիր տեղերն որք մինչեւ վերջին մայիս ամիսը չատ նեղուած էին երաշտութենէ, անկից յետոյ տեղացող անձրեւներուն շնորհիւ արտադրեցին իրր 2000 կողով։ Այս բարձրադիր տեղերուն մէջ նշանակելի են Քոնիա, Աքշէհիր և Քարահիսար և իրենց դաւառակներն ու բազմաթիւ գիւղերն, որք մեծ քանակութեամբ ափիոն կ'արտադրեն։

Ապա կուգան տորին երկիրները որք ամէնէն աւելի վնասներէն են. ասոնք կ'արտադրեն 500 կողով։

Հին ժամանակը Թուրքիոյ ափիոնը Փաքր Ասիոյ մէջ միայն կ'արտադրուէր, 2000էն 3000 կողով։ Վերջին տասն հինգ տարիներու միջոցին, Թուրքիոյ բոլոր դաւառները կը մշակեն զայն ընդարձակ տարածութեան մը վրայ։ Ատենօք և ոչ իսկ անուամբ ծանօթ էին Սեւանիկ, Մալաթիա, Թոքաթ՝ իբր ափիոն արտադրող երկիրներ, մինչ այժմ միջին հաշուով 2000 կողով կ'արտադրեն։

Հանրային պարտուց վարչութեան հաստատն, սկսեալ անցեալ մարտ մէկէն ցայսօր, 14.000 ոսկւոյ առաւելութիւն մը ունեցած է բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ նոյն ժամանակամիջոցին։

—Հիճազի սովելոց համար շրջաբերութեան հանուած նպաստի տոմսերէն 235 հազար գրուշնոց տոմսակներ Պէրութ ղրկուած են ժողովրդեան մէջ սպառուելու համար։

—Կայս. հրամանաւ՝ Տարիւշէֆգահի այս տարուան շրջանաւարտք յարմար ամաթոչակներով պաշտօնեաներու պիտի կոչուին կայս. անձնական Գանձուն նախարարութեան, մասնային վերատեսչութեան և հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան պաշտօնատանց մէջ։

—Պէրութի անգլ. ընդհ. հիւպատոս Թրոթըր գնդապետը նախորդ շաբթուն Եւրոպա ուղեւորեր է արձակուրդով։

—Անգլ. դեսպանատան պաշտօնական շոգենաւը շաբաթ օրը Մալթա կ'ուղեւորի և անոր կը յաջորդէ Բոչարէ՝ որ արդէն Պոլսոյ նաւահանգիստն հասած է կալաձէն։

—Սերպիական կառավարութիւնն որոշեր է առեւտրական գործակալութիւն մը հաստատել ի Սեւանիկ, նպատակ ունենալով Սերպիոյ արտաքին վաճառականութիւնը ծաւալելու աշխատիլ։ Այդ գործակալութիւն սերպիական արտադրութեանց մնայուն ցուցահանդէս մը պիտի կազմակերպէ, նշանակելով նաեւ ընթացիկ գիներ։

Մինաս Ց. Ցառաքեան որ ժամանակէ մ'ի վեր գրասենեկիս մէջ դրամահաւաքութեան պաշտօն կը վարէր, Յունիս 30—12 Յուլիսէն սկսեալ հանուած է իւր պաշտօնէն զանազան պատճառաւ։

Գ. Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

«Նորթհ Պրիթիշ Էնտ Մէրքանթայլ», «Նորթհըրն» և «Մարիթայմ» Ապահովագրական Ընկերութեանց։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Գ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 30 Յուլիս։ — Ռայխսթակի կայսերական պաշտօնաթերթը Զօր. Քափրիվիի ստորագրութեամբ երկար յիշատակագիր մը կը հրատարակէ, որ կը բացատրէ և կը պատճառաբանէ Անգլիոյ հետ գոյացեալ կարգադրութիւնն Արեւելեան Ափրիկէի և Հելիկոլանտի վրայ։

—Նոր Տեսչէ Ազգ. Զանրանի կառավարական թերթը կը ծանուցանէ թէ Վիլհելմ Կայսեր եղբայր Հայնրիխ իշխան եւ Սաքս Ալթենպուրկի Ալբրէխթ իշխան Ն. Կ. Վեհափառութեան հետ Ռուսիա պիտի երթան։

ՖՐԻՏՐԻԽՍՐՈՒՀԷ, 30։ —Պիզմարք իշխան և իւր որդի Հերպերթ իշխան Շէօնհաւզէն գացին, ուստից իշխանը Քիսինկէն պիտի երթայ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 30։— Արժանթինի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմէ պաշտօնական հեռագիր մը, յուլիս 28 թուակիր, կը ծանուցանէ թէ չափութեան վերջ տրուած է հանդարտութիւն վերահաստատուած է։ Կառավարութեան անդամք հանրապետական պատանի մէջ կը տնօրինեն ամենայն ինչ, եւ երեւմտից նախարարն ազատ կը գտնուի։

—Պուէնոս Այրէսէ (մայրաքաղաք Արժանթինի) յուլիս 29 թուակիր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հանդարտութիւն կը տիրէ վերսահի, և ընդհանուր ներողութիւն հռչակուած է։

—Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը վաղը պիտի պատասխանէ Արժանթինի երկիրը գաղթականներու վիճակին վերաբերեալ հարցապնդման, և պիտի յայտարարէ թէ ի մօտոյ մասնաւոր օրինագիծ մը պիտի մատուցուի Խորհրդարանին՝ գաղթականները պաշտպանելու համար գաղթականութեան գործակալներուն խարդախութեանց և խարէութեանց դէմ, որոց շատեր զոհ կը լինին միամտաբար։

ՊԱԼԲԱՆԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ՀԵՐԲՈՒՄՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 30։— Ֆէէրվենպլբ, Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնաթերթը, բացարձակ կը հերքէ այն լուրը թէ Ֆերտինանտ իշխան Պուլկարիա վերադառնալու համար պայման դրեր է որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարութիւնն աւստրիացի սպայից թոյլ տայ Պուլկարիոյ զինուորական ծառայութիւնն մէջ մնալու։ Ֆրէմենպլբ կը յարէ թէ այս սուտ լուրն հրատարակողներուն միակ նպատակն է պալքանեան երկրաց մէջ ժողովուրդը զայրացնել Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դէմ։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 30։ — Նաթալի թագուհին նամակ մը հարցուց Սերպիոյ Ս. Սինոդին թէ ո՞ր օրէնքին վրայ հիմնեալ է իրեն դէմ գործադրեալ ամուսնալուծման վճիռը։ Սինոդին անդամք իրենց անձնական կարծիքն յայտնող պատասխան մը ղրկեցին, որով կ'ըսեն թէ յայսմ մասին նախորդ մետրոպոլիտն ընթացքն եկեղեցական կանոնաց հակառակ կը նկատեն, բայց արդի մետրոպոլիտը Միլան թագաւորին խնդրանաց վրայ չվարանեցաւ խոստումտալու թէ եկեղեցական արդի իշխանութիւնը չպիտի դպչի իւր արքայական ամուսնալուծման խնդրոյն։

ՊՈՒԻՐԲԻՇ, 30։ — Ռումանիոյ Ելիզաբէթ թագուհին արտասահման գնաց։ Մինչեւ սահմանագլուխն իրեն ընկերացան Կարոլ թագաւոր, Ֆերտինանտ գահաժառանգ իշխանն, և նախարարք։

* *

Միշէլ երկար ատեն դիտեց մերի կաղնին, որոյ ցից ոստերը դէպ յերկինս կը բարձրանային։ մեծ սարսափով դիտեց զայն տեսակ մը հմայութեան տիրապետութեան ներքեւ ընկճուած եւ այնքան բնազատուած որ ի զուր ջանաց հեռանալ այդ չարայուշ վայրէն։ մագնիսական զօրութենէ մը բռնուած յար ծառին քով կը մնայր չկրնալով անկէ դատուիլ։

Պաղ քրտինք մը անոր մազերուն արմատը մարգարտանման թրջելով՝ քունքերուն երկայնութեամբը կը հոսէր։ դէմքը արիւնազուրկ դեղնութիւն մ'ստացած, աչերը անանուն սոսկութեան մ'ազդեցութեան ներքեւ կը խոշորնային։ կ'ուզէր ընկրկիլ, խոյս տալ, ոչ եւս տեսնել սոյն դժբախտութեան ծառը, որուն վրայ տարարաստ ծաքի արիւնը ժայթքած էր, եւ հակառակ իւր ջանից ու ճգանց կրկին հոն քաշուած մնացած էր կաղնիին գոգեսս դիւթեալ։

Զէր կարող ճողոպրիլ, իւր կեանքը ոչնչացեալ կը թուէր, բազուկները կը տարածէր ինքզինքը պաշտպանելու ձեւով և թերեւս ազերսելու համար։

Ի՞նչ ընէր։ ազէկ կ'զգար թէ երբէք չը պիտի յաղթէր, պիտի նուաճուէր, թէ պայքարը զուգահաւասար չէր իր եւ այն փայտէ հսկային միջեւ որ պրկուած ճիւղերը հիւսիսային սասկաչունչ հովին ուժգնութեամբն ծածանելով իրենց լեզուաւն չեմ գիտեր ի՞նչ տեսակ արհաւրալիր եւ խորհրդաւոր խօսքեր կ'ընէին զորս ինքն միայն կը հասկնար։

Եւ ու՞նկն կը դնէր, դժբա՜խտը։

Մեղութիւն մը կ'ուռճանար աչացը մէջ։ չէր ուզեր, ո՛չ, չէ՛ր ուզեր հնազանդիլ ծառին սարդանաց եւ սակայն... սակայն չկրցաւ դիմադրել... ի՞նչ որ հրամայած էր, ա՜յրա էր կատարել։

Այն ատեն յեղակարծօրէն մէջքէն քակեց հանեց այն փոքր որ իրեն իբրեւ գօտի կը ծառայէր եւ՝ ուսոցը վրայ ձգելով՝ սկսաւ մագլցիլ ինչպէս ժաք երբեմն բրած էր եկքանիկին բոյնը որոնելու համար...

Հիմակ անոր տեղ սեւ սեւ ագռաւներ եկել դարել էին հոն բարձրն։ այս չարագուշակ գիշակերք իրենց խաւարանման գլուխներն դէպ իրեն խոնարհեցնելով՝ դիժընդակ աչուրներով զինքն կը դիտէին և մերթ ընդ մերթ իրենց սգաղգեաց կարկաչը, յօգս պսնալով, անտարակոյս այն ցուրտ եղանակին վերապահեալ խոր լռութեան մէջ, զոր հովին մռունչը կը խլռուցիր պարբերաբար, ի հեռուստ տխրանուագ ալեաց ալանգ կ'ընդունէր։ Կարծես սա պէս կ'ըսէին սպանչին։

—Օ՛ն, ա՜ճապարէ՛, աւելի չո՛ւտ, աւելի՛ չուտ, քեզ կ'սպասենք անհամբեր։

Եւ Միշէլ սկսաւ ահապարեալ։

Երբ բաւական հաստատ ճիւղի մը վրայ ելաւ՝ փոքն անոր կապեց, սահուն հանգոյց մը շինելով գլուխն անոր մէջէն անցուց եւ աչերը մոլորուն, մարմինը ջղաձգական անսպասելի տենդէ մը ցնցեալ, երբեմ մեռելի գոյն առած, զգալով արդէն մահուան երակներն որ զինքը կը պրկէր կը խոշտանգէր եւ կը հեղձուցանէր, խելքը գլխէն առած, ինքզինքը պարապութեան մէջ թողուց...

Ինչն ի մահ դատապարտած էր զնա։

Գիւղացիք լմնանալով ոյն անձնասպանութեան դէպքը չկրցան զարմացման ազդակի մը զսպել տեսնելով Միշէլի անշունչ մարմինը փոկով մը կախուած նոյն իսկ այն ծառէն որ նոյնպէս հէդ ծաքի մահուան եւս առիթ տուած էր։

Թարգ. Թ. Ց. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Մագրիգիւղ

ԱՐԵՒ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 30 յուլիս.—Անգլիոյ և Բորդուկալի միջև սկսած բանակցութիւնք ի մասին ափրիկեան վերջին դէպքերուն, շատ յառաջացած են, բայց այժմէն կարելի չէ որոշել կատարեալ համաձայնութեան մը ստորագրութեան թուականը։

ՊՐՈՒՍԻԼ 20.—Պելժ կառավարութեան որոշման եւ Երեսփոխանաց ժողովոյ քուէարկութեան համաձայն, Պելժիոյ Թերակղզոյն 3 ի դէմ 53 ձայնով ընդունեց Քոնկոյի պետութեան մասին իրեն մատուցեալ ծրագիրն, որով Լէոպոլտ Բ. Թագաւորն իր երկրին կը թողու Քոնկոն,—բան մը որ այժմ կատարեալ իրողութիւն մըն է՝ երկու ժողովներն ալ պայմանագրութիւնն ընդունած ըլլալնուն պատճառաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 19 Յուլիս

ԸՆԹԱՑԵՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 տարի	Լոնդրայի վրայ (Պանքայի)	108 5/8
3 »	» » (վճռական)	108 1/4
3 »	Բարիզի » (պանքայի)	23 20
3 »	» » (վճռական)	23 27 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Ե.էկ երկայ գոյ. (Միաց. Բ. Սերի)	19 30
Գործային գոյուն. վերջի	19 29
Բերայի մէջ	— —
Ամսական բաց.	19 28
Դէս օրի »	19 27

ԻՍԹԻԳՐԱՋԻ ՀԱՐԿԷ

Երկէ երկայ	55 15
Այս ամսոյս	— —
Դէս օր	— —

ԸՆԹԱՑԵՔ ԱՒԷԼԻԹՕ

Փոխառութիւն	A. Սերի	39
»	B. »	23 1/16
»	C. »	19 34

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՆԵՐ

Սօսիէթէ ֆոնտէրայ	Ամս. Լ.	4 36
Բէրեակ ֆոնտերայ	Ամս. »	9 10
Պանք ոտ Ֆրանս	» »	6 38
Սօս. Շանժ եվայէօր	» »	4 35
Թրամուէյ	»	497 1/2
Բուտիլի երկաթուղի	Ֆր	76
Բաձնէթ ուղիի Լամբոմի	Գ. կ.	133

ԸՆԹԱՑԵՔ ԴՐԱՄՈՒՆ

Օսմանեան ոսկի	գրչ.	100
20 Ֆրանկնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 15
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	108
Իմպերիալ	»	90 30
Ռուբլի	»	51 18
Բուլգարական թղթադրամ	»	7 68
» արծաթ	»	80
Մեճ. արծաթ. (ասրբ)	»	168 9
Վլոյնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 15
Մէթալիք	»	100 20
Թուսիկներ	»	— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 30 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 45 երկայ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	92 80
» » 4 1/2 %	107
Օսմանեան ցպնոլիտէ Սերի Դ.	18 30
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
» Բէմիրի բաժնեթուղթ	278 75
Պանք Օթոման	583 92 1/2
Գրէտիթ Լիոնէ	755
Իտալական Ռանթ 5 %	93 90
Հելլենական 5 %	470 50
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	412 50
Եգիպտական միայնաբ.	487 50
Պանք ոտ Բարի	810
Օսմ. մաքս. արեւելեան	448 75
Սուէզի ջրանցք	2320
Սպանիական արտաքին	75 3/4
Ռիո Թինթօ	575
Մեռիտիոնս	695
Զէր Լոնդրայի վրայ	25 27 1/2

Լոնտոն, 30 Յուլիս, ժամ 6 վայր. — երկայ

Անգլ. քոնսոլիտէ		95 15/16
Օսմ. » » Սերի Դ.		18 3/8
» » » Ա.		39
» » » Բ.		23 11/16
» » » Գ.		18 1/4
Փոխառութիւն 1877		102 3/8
Պանք Օթոման		13 3/16
Եգիպտական միայնաբ. (բնիկներ)		96 3/8
» առանձ. (բրիմիէրներ)		101
Ֆորտ Սանիի		85 1/4
Ֆօնտիայ (փոխառ. բոլորը)		100 3/4
Հելլենական 5 %		92
Մոնթօրլ »		75 1/2
Ռուսական 1889		97 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 27 1/2

Վիեննա, 30 Յուլիս, ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	86
» Բեմիրի բաժնեթուղթ	120
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	116 20

Պերլին, 30 Յուլիս, ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 42 1/2
Ռուսլ թղթադրամ	242 25
Օսմանեան երկաթուղի	79 20
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	18 20

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

ԱՏԱՆԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Անպատեհ չէ կարծեմ ըսել թէ հաստատ կացութեանց և դրից նախանձախնդիր ազգայինք կ'արժէ որ քիչ մ'ալ իրօք հաստատ և ընդարձակելի գործերու հետամուտ լինին։

Առ այս առաջարկութիւնս՝ ոչ մեծ և ոչ ալ բոլորովին նոր բան մ'է, գիտեմ, բայց իրերն ու շահերը քիչ մը աւելի շոշափելի կերպով ներկայացնելով՝ փոքր ի շատէ շահեկան տեսութիւն մը ընել և պարզել կ'ուզեմ իրենց աչաց առջեւ գործելու յարմարագոյն ասպարէզ մը, ուրիկ կրնան օգուտ քաղել մեր պոլսեցի գործունեայ և յառաջդիմասէր ազգայինք։

Ըսել կ'ուզեմ պարզապէս թէ՝ չ'ըլլար արդեօք, որ մտային զարգացմամբ և քիչ շատ ալ նիւթական կարողութեամբ գործելու դիւրութիւն ունեցող պոլսեցի երիտասարդք փոխանակ ասա ի Պոլիս, մեծաւ մասամբ գործնական անձուկ ասպարէզներու մէջ այնքան սեղմուելու՝ քիչ մ'ալ գաւառները դարձնեն իրենց աչը, քիչ մ'ալ այն տեղեր փնտռեն իրենց զբաղում և փորձեն աշխոյժ գործունէութիւններն, ուր ոչ միայն գոհ կրնան ըլլալ իրենց ապրուստը դիւրացնելով, և իրենց ազգային հիմունքը պահպանիլն աւելի հաստատ հիմանց վրայ հաստատելով առտակաւ, այլ եւ խօսելի, գրելի և մինչև իսկ զանազան միջոցներով իրենց կարեկցելի գաւառացի եղբարց կրթութեան գործոյն նպաստելի ալ աւելի՝ մեծ ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլան անոնց որոց դաստիարակութեան և յառաջդիմութեան այնքան նախանձախնդիր և զայնքը իրենց լուրջ խորհրդածութեան առարկայ ըրած կ'երեւին։

Հարեւանցի դիտուած բան մը թող չը համարուի բնաւ այս տասնարկս, և ոչ ալ զարմանօք առարկուի թէ՝ իրենց ապրուստն հայթայթելու համար գունդագունդ Պոլիս կամ այլոր գիմող գաւառացոց բնավայրին մէջ ի՞նչպէս կարելի է գործ գտնել, մանաւանդ ապագայ խոստացող գործեր։

Կանխաւ յայտարարելով հանդերձ թէ՝ իմ առ այժմ ճանչցնել ուզածս այդպէս խմբովին հսս գիմողներու բնավայրն չէ արդէն,—ինչպէս որ չեն նաև այդ գաւառացիներու կատարելու դերն ու գործը անոնք, որոց վրայ կուգեմ խօսիլ Պոլսոյ զարգացեալ դասուն՝ և հաստատել օգուտներն ամեն կողմանէ,—չեմ վարանիր ըսելու նաեւ թէ՝ եթէ երբեք այդպէս իսկ եղած լինի, այսինքն բոլոր գաւառաց համար իսկ այդպիսի հրաւէր մը, դարձեալ զարմանալու չէ, վասն զի ասոնցմէ շատերն այնպիսի վայրեր են արդարեւ, ուր դրական գիտութեանց, նոր պահանջմանց և քիչ շատ ալ դրամի տէր Պոլսեցի ազգայնոց կողմանէ շատ գործեր կրնան ստեղծուիլ և շահագործուիլ, մինչ յաւէտ ամլութեան դատապարտուին գուցէ այդ ամենն իրենց նախնեաց սովորութիւններէն ու գծած գործի խեղճուկ ասպարէզներէն բնաւ չեղիլ չը գիտցող կամ քիչ մ'ալ յամառող արդի ազգէտ ու ամենանաստրբեր բնակչաց ձեռաց մէջ։

Կարժէ արդարեւ ընդարձակել կամ առանձինն իսկ խօսիլ այս կարեւոր խնդրոյն վրայ, կարժէ ըսել թէ՝ որքա՞ն օգտակար եւ միանգամայն արդիւնքն անվրիպելի կրնայ ըլլալ այսպիսի գաղթականութեան մը երկու կողմին համար ալ—հաւատալով այժմէն թէ՝ այդ գաւառացիք ալ բնականաբար չը պիտի հարկադրին պանդխտիլ այն ատեն հիմնուան չափ, չի՛ շատ հզօր ու հմտագիտ պիտի լինի գործնական օրինակներու այդ արդիւնքն իրենց համար, քան ցայսօր առ այդ եղած յորդորներ ու քարոզներ։

Ընկերաբանական—ամուսնական—տակտէն իսկ քննելով խնդիրը, կարժէ կարծեմ հաշուի եւ նկատողութեան առնուլ մի անգամ թէ՝ առ ի չգոյէ դրամօժտի այատեղ մէկ մէկու վրայ դիզուող մեր հայ աղջիկանք՝ ո՞րքան դիւրաւ, ո՞րքան սիրով ու պատուով պիտի կարենան ամուսնանալ անդ՝ նոյն իսկ գաղթականաց մէջ՝ կամ տեղացոց հետ, եւ բարեկիրթ մայրեր հանդիսանալ ապագին, որոց բարոյական վիճակը ո՞վ կրնէ թէ ո՞ւր պիտի հասնի այս ընթացքով։

Կարող գրչաց և ի մասնաւորի Մեծ. Քէչեան էֆէնտիի լուրջ խորհրդածութեանց թողլով սակայն այս կէտն ամենակարեւոր, ես կը դառնամ առ այժմ Ատանայի վրայ խօսիլ միայն, որ գործի ամենաբնդարձակ և յարմարագոյն վայր մ'է, եւ ի բնութենէ օժտեալ երկիր մը արդարեւ։

Ատանայ աշխարհագրապէս նկարագրելու պէտք չունիմ, բաւական է ըսել միայն թէ՝ շատ հեռու չէ Պոլսէն, չորս կամ առ առաւելն հինգ գիշեր միայն կը մնանք շոգենաւուն մէջ, եւ ահա յաջորդ օրը կը հասնինք Մերսին, որ Ատանայի նաւահանգիստն է։

Հարկ է արդ որ Մերսինէն սկսինք մեր նպատակի բացատրութեանը համար կարեւորութիւն ունեցող տեղական վիճակի և կենաց ինչ ինչ նկարագրութեանց։

Քիչ մը ծանր ջրովն ու ծովեզերային բնական խնամութեամբը Մերսինի կլիման Ատանայինէն աւելի դժուարատար է թէպէտ, սակայն սա վերջին հինգ վեց տարուան մէջ մանաւանդ անհամեմատ կերպով ընդարձակուելով ու ճոխանալով սիրուն վայր մը եղած է վերջապէս այս սանճաքն, եւ օր քան զօր ընդլայնելու եւ փայլելու ալ տրամադիր, մանաւանդ ի՞նչորհը Ատանայի բերքերու բանուկ վաճառականութեան եւ իր գաղթական բընակչաց գործոն աշխատասիրութեան, որոց մէջ եօթանասուն տան չափ ալ հայեր կը գտնուին։

Մինչդեռ Ատանան, որ շոգեկառքով հազիւ երեք ժամուան հեռաւորութիւն ունի Մերսինէն, բոլորովին անտարբեր եւ անման մնացեր է գրեթէ վերջերս եղած քաղաքակրթութեան ընդհանուր յառաջդիմութենէն, այնպէս որ՝ տակաւին խոշոր գիւղ մ'է գրեթէ Ատանան, իր արտաքին երեւոյթովն ու տեղացոց ապրելու եղանակաւը։

Թուրք ժողովուրդին անմիջապէս ետքը՝ մեծամասնութիւնն Հայոց կազմն է քաղքին բնակչաց, որք 2500ի չափ տուն (անուոր ըսէն աւելի ճիշդ է, քանի որ մէկ տան մէջ քանի մը տնուոր խմբոգեալ են,) կը համրուին։ Ասոնց լեզուն, ի բաց առեալ դպրոցէ ելլող նոր սերունդը—ցաւալի է ըսել թէ ասոնք ալ հայերէնի ընդհանրացմանը շատ հոգ չեն տանիր—թուրքերէն է ընդհանրապէս, իսկ հագուստի ձեւերնին, տարազնին և ապրելու եղանակնին՝ բաւական հին, անցեալ դարուն, եթէ կուզէք, և այս գլխաւորաբար ցայսօր իրենց մէջ տիրող ընտանեկան հնաւանդ նամբրի սովորութեան պատճառաւ անշուշտ։

Իրաւ է որ մասնաւորական համարուող տեղացոյն արդի ազգ. երկսեռ վարժարանք բաւական ազդեցութիւն ունեցեր են ասոնց քաղաքականացման գործին մէջ, իրաւ է որ գոնէ դեռահաս աղջիկանք իրենց մարց կազդայտ կամ պասայ հաստ շալվարներն ու անշնորհ գլխի կապոցը թողով՝ շրջագգեստ հագած և քիչ շատ շնորհալի ձեւ մը առած են, և քիչ մ'ալ խօսիլ ու գրել գիտեն, սակայն դէպ յառաջ քայլելու նախանձ, քաղաքակրթութեան համակերպելու փափաք և ընկերական ոգի կը պակսի վերջապէս Ատանայի ազգայնոց մէջ։ Յարաբերութեանց շատ հակամէտ չեն։ և շատ անգամ խոյս կուտան մինչ իսկ իրենց թաղին մէջ հաստատուող քիչ շատ բարեկիրթ օտար ընտանիքներու տեսակցութենէն։ Եւ այս իսկ է արդէն գիրենք այդ վիճակին մէջ պահող գլխաւոր պատճառը, որովհետեւ արդէն տեսած չըլլալէն զատ՝ այսպիսով լեռէ ալ հեռի գտնուելով միշտ՝ ո՛չ հանուր աշխարհի յառաջդիմական ձգտմանց մասին գաղափար և ոչ ալ ժամանակին պահանջմանց գիտակցութիւնն ունին տակաւին մեծագոյն մասամբ, որով իրենք գիրենք շատ կատարեալ կը գտնեն և առտակաւ փափկանալ և բարձրանալու պէտքը չեն զգար գրեթէ, մինչդեռ երկիրն այնքան դիւրութիւններ կ'ընծայէ իրենց վիճակի բարւոքման։ Այս անտարբերութեամբ ահա՝ ցաւալի է խոստովանիլ թէ՝ կէս դարու չափ յետադիմական ահագին տարբերութիւն մը կը տեսնուի մինչ իսկ Մերսինի և իրենց քաղաքակրթութեան աստիճանաց միջեւ, որ, ինչպէս ըսուեցաւ, հազիւ երեք ժամու հեռաւորութիւն ունի շոգեկառքով։

Տուներնին, որ արդէն համեմատական չէ բնակչաց թուոյն, այսինքն նուազ է, զուրկ են բոլորովին առողջապահութեան, հանգստեան և վայելչութեան պայմաններէ։ Խիտ քիչ բացառութեամբ, դժուար է գտնել հոն, հայ բնիկներու մէջ, բնակարան մը, ուր գէթ գեղջկային բնազդական ճաշակի մը համապատասխան՝ մաքրութիւն, կոկութիւն և կարգապահութիւն տեսնես։

Նաեւ անգամ դիտուած է թէպէտ թէ՝ դիրքով դաշտային և ապրուստի կոչմանէ աւելի բամասոյց երկիրներու ժողովուրդ՝ ընդհանրապէս շատ յամր ու դանդաղ կ'ընթանան քաղաքակրթութեան հոսանքին մէջ, քան անձուկ վայրերու բնակիչք, սակայն Պոլսոյ, Զմիւռնիոյ և Պէյրութի պէս նշանաւոր քաղաքաց այսքան մօտ եղող՝ և ինքն իսկ ծովեզերեայ—մանաւանդ Միջերկրականի— Ատանայի նման բնակչաց ամեն կողմանէ ճոխ, և քաղաքականապէս ալ շատ կարեւոր նահանգալիսի մը բոլորովին անհամապատասխան և անվայել իսկ է վերջապէս այս վիճակ քաղաքակրթական։

Մի քանի յառաջդիմասէր երիտասարդաց գրչեթէ անխոնջ ջանիք՝ վերջերս սկսած է թէպէտ մեծ հոգ տարուիլ ազգային երկսեռ մանկուոյն կրթութեան սակայն շատ ուշ մնացած են. հետեւարար իրենց այդ վիճակի բարւոքման գործը եթէ միմիայն այդ վարժարաններէն դուրս գալիք նոր սերնդեան տկար ու դողդոջ ջանքերուն չեմոդով, եւ իրենց ալ փոխադարձ մեծ շահերն ի նկատ առնլով՝ գաղթականութիւն մը հաստատեն այն տեղ Պոլսեցի գործունեայք, մեծապէս ու ազդուապէս կրնան նպաստել այդ մեծ կեդրոնին—Ատանայի—ազգայնոց քաղաքակրթութեան կարեւոր գործին։

Երկրին սահմանին ընդարձակութիւնը և բնակչացը թուոյն մասին խօսելով, թէպէտ շատ շեմ կրնար ճշդել ասոնք, բայց սա չափը գոնէ կրնամ հաստատապէս ըսել թէ՝ այդ նահանգը ըստ ինքեան Պելճիգայի չափ ընդարձակութիւն ունի գրէթէ, մինչդեռ իր բնակչաց թուովն այդպէս չէ ամենեւին, այսինքն շատ նուազ են՝ իր պտղաբերելու և արտադրելու կարողութենէն։

Բնակչաց այս անբաւականութեամբն ահա՝ իրեն հիմնուան իսկ արտադրութեանց առատութեամբը ի շարս ասիական նահանգաց արդէն մեծ տեղ մը գրաւող Ատանան՝ գուցէ այժմ մշակել կրցածէն ալ աւելի խոպան երկիրներ, պտուղական դաշտեր ունի տակաւին։

Իր չէն ու ծաղկեալ անցեալին, իր ամենահարուստ անտառներուն ու գարատանիներուն վրայ ընդարձակօրէն խօսիլ նպատակէս դուրս նկատելով, կը փափաքիմ միայն արդի վիճակին մէջ կարգ մը նոր ձեռնարկներու մասին ունեցած յարմարութիւնները բացատրել, որոց կրնան ձեռնարկել գործունեայ Պոլսեցիք՝ առանձինն կամ ընկերաբար, և որոցմով կրնան իրենց մէջէն ապագայ շինել ապահովապէս։

Ատանան արդարեւ ի բնութենէ ամեն կերպով օժտեալ հարուստ երկիր մըն է, զի ոչ միայն բաղդատաբար մեծաւոր ու հեռաւոր շատ երկիրներու ամենէն արգասաբեր, ամենէն ուժով հողն է որ ունի, այլ և՝ անձրեւոց պակասութեամբ ստէպ երկրին սպառնացող երաշտութեան վտանգին բացարձակ դարմանը՝ իր ծոցին մէջ, բաւական է արդ որ միջոցներ ստեղծուին անկից օգտուելու։

Մէկմէկէ հաւիւ 3-4 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Սիսնան և Ճիհան երկու մեծ գետերը ըսել կ'ուզեմ, որք երկրի մակերեսէն ոչ շատ խորութեամբ հեղեկ սահանքով մը գրէթէ բոլոր Ատանայի դաշտերուն մէջտեղերէն կ'անցնին։ Ի ծով հասնելէ առաջ երկնային ըսուելու չափ եզան դանձ մը։ աքանչելի դիւրութիւն մը ահաւասիկ՝ բոլոր երկրացին ստէպ ահ ու դողի մէջ ձգող այդ ահաւոր երաշտին խսպառ չհանդիպելու, իրենց ամենաընդարձակ դաշտերն անջրդի չթողլով՝ առատ հունձքերը բնաւ չկորուսանելու համար։ Միջոցներ կը պակսին միայն այդ պատուական գետերէն օգտուելու, զանոնք տեղ տեղ բարձրացնել և ջրանցներ բանալու միջոցները միայն, որք շատ ալ դիւրին են, և դաշտն ողջոյն ոռոգելու բաւական։

Ատանան իրապէս կրնայ վերաշինուիլ և ծաղկիլ այս միակ միջոցաւ, որուն յատակագիծն ալ արդի կուսակալ Վանեմ. Շաքիր փաշայի խելացի անօրինութեամբն և մանաւոր ջանիքը հանել տրուած եւ հանրային շինութեանց նախարարութեան արդէն ներկայացուած լինելով, ուրիշ անգամներէ աւելի յուսալու տեղ կայ այժմ թէ՝ իր բոլոր երկրին և ժողովրդեան զարգացմանը ամէն կարմանէ հոգածու օգուտատար Սուլթանի բարձր ու բացարձակ շնորհիւ պիտի տեսնէ վերջապէս Ատանան ալ իր այդ փրկութիւնը, իր այդ մեծ բաղձանց իրականացումը, որ միանգամայն կառավարութեան ակներեւ ու անհամեմատելի մեծ շահն է։

Գալով կլիմային, խղճի մտօք կը յայտարարեմ թէ՝ վատառողջ չէ բնաւ, թէպէտ հակառակը կը կարծուի ցայս օր շատ տեղեր։ Տեղւոյն օդի մասին եղած տարաձայնութիւնը շատ չափազանց են ստուգիւ։ Իրաւ է թէ՝ տաքը տաստիկ է քիչ մը, այնպէս որ յուլիս և օգոստոս ամիսներու մէջ յարկերու ներքեւ իսկ՝ առանձնարար ջերմաչափը 38էն մինչև 42 աստիճանի կ'ելնէ, որուն քիչ մը գժուարաւ կրնայ հանդուրժել մարդ, սակայն գիտական քննութեամբ և կրկնակի փորձերով հաստատուած է արդէն թէ՝ խոնաւութենէ զերծ գտնուելուն համար ոչ միայն վատառողջ չէ, այլ և առողջաբար, և կրնայ քաջառողջ իսկ լինել, եթէ չը ըլլան՝ ճակատները գտնուած մի քանի ճահիճները ցամքեցուին, և քիչ մ'ալ փղոցներու և տանց բակերու մաքրութեան խնամք տարուին։ Այս միջոցներով 20 % եւս կրնայ բարեփոխուիլ այդ երկրին օդը, որ տաքութենէ զատ անտանելի բան մը չունի արդէն, և այն ատեն իրօք ըստ ամենայնի պատուական և շատ նպաստաւոր կլիմայ մը պիտի ըլլայ մանաւանդ կարծքի հիւանդութիւններ ունեցողներու համար։ Արդի վիճակին մէջ շատերու կրնամ ես օդին վերագրեալ աչքի և ջերմի տկարութիւնք առողջապահութեան և մաքրութեան պակասութենէ յառաջ եկած հիւանդութիւններ են պարզապէս և ոչ ուրիշ բան, ընդհանրապէս ցորեկները փոչոյ մէջ և գիշերներն ալ ցօղի տակ մնալէ։

Իսկ ջուրին, արդէն ըսելիք չը կայ. քաղքին մէկ կողմն անցնող Սիկման գետի ջուրը, զոր մասնաւոր զտարանաց կամ պարզ էֆ-էֆերու մէջէ լաւ մը զտելէ յետոյ կը խմէ ժողովուրդը, շատ թեթեւ է իր տեսակին մէջ եւ առողջարար։

Ատանայի ապրուստը, այսինքն ուտեստը աժան է ընդհանրապէս, միայն տուներուն վարձքը քիչ մը սուղ համարուին գուցէ, այս ալ իրենց տաքութենէն ու անկարգութեան պատճառաւ մանաւանդ։ Գալով սքանչելի հողին, ամեն բան կը բերէ սա կլիմային ներածին չափ, պատուական պտղոց ծառերէն ու բանջարեղէններէն սկսեալ մինչեւ արմտեաց ամեն տեսակներն եւ ընարեւագոյն բամբակը, որ իր ամենաշահաւոր ու նշանաւոր բերքն է, այլ ա՛՛ւաղ, որ տեղացիք՝ որոց մեծագոյն մասը երկրագործ են,—այսինքն տեղական կոչտ պտղոյց մասամբ կարար քանի մը հնագոյն արհեստաւորներն ու թուով աննշան ըսուելու չափ երկրագործական առեւտուրներով զբաղողներն ի բաց առնելով մնացեալը ընդհանրապէս հոգագործ կամ այդեզործ են, ոչ միայն իրենց մշակելու հնագոյն եղանակաւը չեն կրնար հոգին հարստութեանն համեմատ բերք եւ հասոյթ առնել, այլ եւ անփոյթ եւ անհետաքրքիր են գանոնք աւելի արդիւնաւոր եւ յարգի ընելու։

Եթէ ասոնք գիտցող եւ քիչ մ'ալ աւելի աշխատասէր երկրագործներ լինին, փոփոխակի ցանքերով տարին երկու անգամէն ալ աւելի արդիւնք կրնայ առնուիլ այդ հողէն։ Վասնզի գրեթէ ձմեռ չը կայ հոն, հետեւաբար այդ զօրաւոր հողը միշտ տրամադիր է տալու, բաւական է որ լաւ մշակելու եւ առնելու կերպը գիտնան։ Այն տեղի ամենասաստիկ ցուրաը հազիւ կը համեմատի Պոլսոյ նոյեմբերի ցրտոյն։ Զիւնի ոչ թէ գետինը մնալը, այլ եւ իջնելն իսկ հազիւ ուրեք կը տեսնուի, այս պէս ահա միշտ բաց ըլլալով երկրին դաշտերն ու արօտատեղիք՝ ձմրան մէջ տեղերն իսկ անասունները կրնան ճարակ գտնել հոն։

Արդարեւ ամեն կողմանէ հաղուագիւտ, ամեն կողմանէ հարստաց ու բեղմնաւոր երկիր մ'է Ատանան. այլ պէտք է խոստովանիլ թէ՝ Մարդ է որ քանի մը ֆոթէ տեղէր։

Կարգը եկաւ արդ՝ մեր բուն մտադրութիւնն եղող յետագայ գործերը ներկայացնելու ընթերցողաց ուշադրութեան, որոցմէ հեռացայ քիչ մը՝ ինչ ինչ կարեւոր բացատրութեանց պատճառաւ։

Ա. Սեյհան գետի ջրանցները բանալու մեծ գործը, որ բաւական դրամագլխոյ՝ և այդքան ուռղելի արտերու մէն մի արտավարին որոշելի տուրքը կանոնաւորապէս գանձելու համար մասնաւոր առանձնաշնորհի կը կարօտի, և որ կրնայ շատ ապահով ու շահաբեր ընդարձակ գործ մը լինել։

Բ. Ճահիճները ցամքեցնելու գործը որ դարձեալ առանձնաշնորհով կրնայ ձեռնարկուիլ ցամքեցնելիք տեղերուն տիրանալու, և կամ ուրիշ շահեկան պայմաններով կառավարութեան հետ համաձայնելով։

Գ. Գինեգործութիւն։

Դ. Գարեջրագործութիւն։

Ե. Պանիր և կարագ շինելու գործ։

Զ. Անուշահոտ իւղեր և հեղուկներ շինելու գործ։

Է. Անոյշ ըմպելեաց և այլ անուշեղէններու պատրաստութեանց գործ։

Ը. Հոն գտնուած մեծաքանակ շաքարեղէգերէն եթէ ոչ շաքար, գէթ պարզ ճմլմամբ հիւթն հանել և արտածելու գործը։

Թ. Տեղական բերքերու ընդարձակ վաճառականութիւնը, որ Իզմիրցի և Կեսարացի մի քանի յոյներու ձեռքն է մեծագոյն մասամբ։

Ժ. Երկրագործին հողովը կամ արմատաց դեռածիլ հակերովը ապահովեալ դրամական փոխատուութիւնք՝ շատ շահեկան եւ օրինական պայմաններով։

Եւ դեռ ինչե՞ր այս կարգէն. եւ ասոնցմէ որն արդեօք անկարող են ընելու մեր քիչ շատ դրամատէր գործունեայ ազգայինք, ընկերութիւններ կազմելով ճահիճներու՝ եւ մինչեւ իսկ ջրանցի ամենաշահաւոր գործը չէ՞ն կրնար ձեռք բերել միթէ պէտք եղած միջոցներուն դիմելով, եւ միթէ հայ ճարտարարուեստից եւ մասնագիտաց գաղուն մէջ չ'ունի՞նք արդէն կարող երկրաչափներ ալ, որք տարիներով անգործ կը դեգերին ատ՝ թաշակաւոր անհաստատ եւ սահմանափակ պաշտօններու միայն հետամուտ գտնուելով, չունի՞նք միթէ տարրագիտութեան հմուտ՝ գիտնի, գարեջրագործ, իւղ, պանիր, հոտեղէն եւ անուշեղէններ պատրաստելու կարող անձինք, որոց ամէն մէկը մի քանի մարդոց եւ ընտանեաց բաւականացուցիչ գործեր կրնան ըլլալ, քանի որ ատոնց պէտք եղած նախնական նիւթերն այնքան առատ եւ աժան են այն տեղ։ Զարմանալի, միանգամայն ցաւալի չէ՞ արդեօք տեսնել թէ՝ ոյն տեղ մեծ քանակութեամբ եւ շատ ալ ընտիր տեսակէ խաղող գտնուելով հանդերձ իրենց համար պէտք եղած գինին իսկ հաճնիէն՝ եւ 13—14 օրուան հեռաւորութիւն ունեցող Քարբերդէն կը բերուին ցայսօր, առարկելով թէ տեղերնիս շատ տաք է, չը գիտնար, շատ կարուի եւ այլն։ սակայն ինչպէ՞ս կարելի է համոզուիլ այլ եւս այս առարկութեանց, երբ տարրագիտութեան նորանոր հրաշալիքները մեր աչաց առջեւ ունինք ամեն օր. իրենք ոչ միայն անտեղեակ են առ այս ամենապարզ գիտելիքներու իսկ, այլ եւ անփոյթ թեթեւագոյն խնամք մը անգամ ի գործ դնելու, զոր օրինակ. շատ աւրուելու ենթակայ խաղողի հատիներն անգամ չը զատած՝ ողկոյզն ամբողջովին կը ճզմեն և այլն։

Մինչդեռ՝ քիչ շատ խնամով պատրաստող մի քանի օտարականներ յաջողեցան արդէն գանանք երկար ատեն պահելու փորձերնուն մէջ։ եւ ի՛՛նչ, միթէ առ այս կասկած կա՞ր արդէն։ Ակէզ զատ՝ քանի որ անհրաժեշտ կը նկատուի, քաղքին մէջ կամ մերձակայ լեռան մը ստորոտը գետնափոր նկուղներ շինուելն ալ անհնարին բաներ են միթէ, այդ գինիներն հինցնել կարենալու համար։ Ինչո՞ւ չը հաւատամ արդ, թէ՝ երբ մասնագիտաց ձեռքն իջնան՝ ասենայարգի եւ դիւրագնի գինիներ կրնան պատրաստուիլ ատոնցմէ։ և այս կարգէն մասնագէտներ ձեռք բերելն ալ և կամ եթէ չը կան՝ քանի մը ընդունակ տղայք ի Ֆրանսա զրկելով սորվեցնելն ալ շատ դժուարին բաներ են միթէ, ինչպէս նաեւ միւս գիտական և գիւղատնտեսական արհեստներուն համար, որոց ամէն մէկը մէյ մէկ ընդարձակ և ոգի գործեր կրնան ըլլալ, մանաւանդ որ՝ ծովեզր ըլլալով շատ տեղեր գրկել և սպառելու դիւրութիւններն ալ կան։ Մրգեղնոց գաւէն առատ ու առողջ նարնջենիներ ալ կան այն տեղ և այս հիանալի ծառերուն տակ կը նեխին գրեթէ իրենց պատուական պտուղներն և կամ շատ քիչ կ'արժեն, պատուասէր և այլ խնամոյ պակասութեամբ պահանջուածին չափ խոշոր և անոյշ չը լինելնուն համար։

Զարմանալի է արդարեւ բնութիւնը, որ՝ շատ երկիրներու համար այնքան ժըլատ եղած է, ամէն կողմանէ շատայրէն օժտեր է այդ երկիրն, այլ աւա՛՛ղ որ իր բնակիչքը չը գիտեն շատ օգտուիլ այդ մեծ պարգեւներէն։ Գիտէք անշուշտ թէ ինչե՞ր կրնայ չինուիլ, եւ ինչե՞ր արժել այդ պտուղներէն, երբ յարգուելնս ածել գիտնան տեղացիք։

Հապա այն գիւթիչ վարդերն ու գեղեցիկ ծաղիկները, որոցմէ այնքան սքանչացմամբ կը յայտնուի՝ անուանօր, շատ կան և գրեթէ կը կոխոտուին այն տեղ։

Զըսե՞մ նաեւ կաթի առատութիւնն ու անհամեմատ աժանութիւնը մանաւանդ ի գիւղօրէս։ ինչո՞ւ ուրեմն ասոնցմէ փափկակեր Պոլսեցւոց եւ մինչեւ իսկ եւրոպացւոց սեղաններուն վրայ հանուելիք պատուական իւղ ու ընտիր պանիրներ չը չինուին, եւ միթէ այս ամենուն մէջ ալ յաջողուելուն տարակոյս կը մնայ, երբ նախնական նիւթերն այնքան առատ, եւ բանուորներու աւուրշէքներն ու գետնի վարձքն ալ աժան է արդէն, եւ այս ամենուն հետ փոխադրութեան մեծ դիւրութիւններ ալ կան։ եւ դեռ ի՛՛նչ հաշիւներ ու միջոցներ գանանք աժան ձգելու համար։

Զը՞լլար եւ չ'արժեր ուրեմն, որ գործունեայ փափկակաց պղտեցիներն իրենց ապագայ մեծ օգտին համար իրենց ներկայ հաճոյքէն ու հանգիստէն մաս մը զոհել յանձն առնլով երթան քիչ մ'ալ այն տեղ այս կարգի գործերու ձեռնարկելու։

ՍՐԱՊԻՈՆ ՊԷԿԵԱՆ

2 Յուլիս 1890 Պոլիս

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑՈՂՍ

Սատարագրեալը պատիւ ունի ներկայիս ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ Եւրոպայի հռչակաւոր գործարաններէն այն ինչ բերել տուած է նոր և վերջին կատարելագործութեան հանմատ մեքենայներ, ժամանակիս պահանջմանց ըստ ամենայնի յարմար, որոնցմով կարելի է ամէն չափով և ձեւով լուսանկարներ արտադրել ի կատարեալ գոհունակութիւն ամենէն դժուարահաճ յաճախորդաց։

Մեր բազմաթիւ բարեկամք կարող են համոզուիլ մեր ըսածներուն պարզ այցելութեամբ ի մեր գործատուն, ուր կարող պիտի լինին ունենալ դիւրամատչելի գներով ընտիր և ամենամաքուր լուսանկարներ։ Սատարագրեալս միշտ անձամբ կը հանէ լուսանկարներն առանց երկրորդական պաշտօնեից ձեռքը ձգելու։

Արդէն 25 տարիներէ ի վեր՝ մեր յաճախորդաց նկատմամբ մեր տան ունեցած բարւոք յարաբերութիւններն ինքնին բացայայտ ապացոյցներ են մեր ըսածներուն ճշդութեան։

Օգը երբ ամպոտ է, լուսանկարն երբէք տարբերութիւն չունենար։ գ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՑՔ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸ ԵՒ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781 300
ՀԱՍՈՑՔ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Մրցակցալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութիւնամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած ջնջանին 20,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

ՊՈՒՏԱՊԷՇԹԻ ՄԱՐՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յառաջդիմութեան, մշակման կարողութեան եւ արտածման մեծ միտքը առաջացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի Եօթն ոսկով եւ արծաթեայ միտալներով. բայց ասի բժշկական աշխարհին համբաւը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՈՒՆՏՈՒԼ-ԺՕԶԷՖ ազգիկը վերջերս գրաւուած է Բարիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համաշխարհային Լոնտոն-Հոսբիդալ հիւանդանոցէն. բաց ասի, այս ջուրն ա.գէն առաջին փորձով կը լայայտնէ ինքզինքը։ Այս ջուրին վրայ տեսարկներ ձրիաբար կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծ բանցիներու, գլխաւոր դեղատուներ և Պուտապէշթի գրասենեակին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ չփոխուելութեան առաջքն առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ պնդուել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆի մաքրողական Աղբիւր»ին նշանը որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ՄԱՐՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ
FRANÇOIS JOSEPH
ՊՈՒՏԱՊԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Տիեզերական կերպով ընդունուած է իբր անվրէպ աղբիւրութեան համար։

ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ԿԸ ԵԱԲՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մեզէքի և Ս. Քրիսդիասա Պոլիս, Ս. Գասդրոնատս և Ա. Թիթոս Ղալաթիա, Հ. Քանդուս՝ ի Բերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Յ. Պէշլիս, ի Պոլիս։ 34

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթոր Այրէսի Ջերմային հիւանդութեան, այս գեղն որ անխառն բաղարբութիւն մի է զուտ բուսեղինից, է դառնահամ և ազդու կաղդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմտաք կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ սաղդ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար ազգականքը ոգոյդ գիտութիւնին։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անբաղ մասերէն նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց սա անուանները տրուած է։ ջերմն և սարսուռ, թոգուն ջերմ, պորբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղարիոյն տենդ և հրատաղ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէն պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէն կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահաբեր նիւթերով, կամ բաց տղամոցներէ և տարաններու ծակտիկներէն ելած թունաւորութեամբ։ զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այրէսի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ ուռ ուռը նիւթոց կամ կաղբոս ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որպ գործածութիւնն ստուգապես անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Որ ծանուցն Պէնսանն և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 203

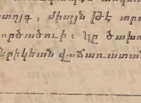

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ

Ուր ոչինչ երկու անգամ կը բանի Լիվերբուլ և Ամերիկայ մէջ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գասպանիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բաւնոնիա	5587	Ագլան	2398
Սէքսոնիա	5617	Պարսկուստ	2168
Կալլիա	4809	Թարիֆիա	2248
Սիրիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալէբբօ	2148	Թրինիտատ	899
Քէսար	1876	Մորդգօ	1855
Շերպուրկ	1614		

Marathon շոգենաւը, Լիվերբուլէն աստ կ'սպասուի օգոստոս 10ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Բորբոդոս
Thomas C. Joly
Թիւ 4, Քիւրիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա
85

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՒՆ

Լիվերբուլ և Մէնչիսթրի մէջ բանող ստէնաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանպուռա	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրս	4000	Օասիսի	3000
Օամնիի	4000	Դէլֆիա	3000
Սէսոդրէս	3250	Բէրա	3000
Թիպ	3250	Լագիա	800
Մակեսոնա	3250	Սիլենա	800
Մարիթիա	3250	Սէսիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ուիթոլ խան
ՃԼԵՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
99 31, Ճէյմս Սթրիդ Լիվերբուլ

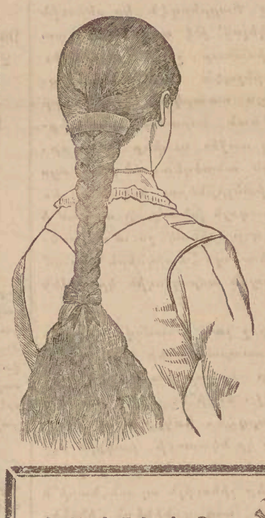

ROYAL VICTORIA
ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒԽՔԻՆ ԵՒ ՊԵՏԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈԾՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հեռցնելու բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բաղմանախ չէ.

ՆԵՐԿ ԶԷ ԶԷ ԱՅՍ

Փոփաքեալ ապրիւնքն ընդհանրապես յառաջ կուգայ
10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մուտանդութիւններ ունին, կանայք որ կամ տուած են և մեծ յոգնութենէն ետեմպոյ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐԳԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՈՐՈՒԹԻՒՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԴԱՌՆԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՂՈՒՅԱՆՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կերդոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆԴ ԳԱՌՆԱՆԱ, Մեթերանոց անգլիական, Վ.յվոտա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 106

Լ'ԱՎԸՆԻՈ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷԲԻՊԼԻԲ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՅԱՅՏՈՅ ԵԿԱԾ ՎԱՐՁՍՊԱՆԴՔ
80,000,000 Ֆրանք	1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՈ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազիմի են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, երաշխաւորութիւնք և գլխամնաց՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, Հանգստեան մնացեալ ծերութեան համար, ցեղանքա եկամտանելու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս էֆենտի Անապարեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պահչէ Գաբու, Պոլիս։ 5

ԱՄԻՍ ՋՈՒԹԻՒՆ—ՌՅԺ—ԿԱՍՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒՐԻ — Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ պատրաստուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաստութիւն, զառանցանք, առանց կարողութեան վարդասա կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ գժուարամարսութիւնը, ջղային եւ որոի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապատամ. կը կանգնուն կենսական ոյժերու ոչ է կորուստ որ յառաջ եկած է ոչ եւ է պատճառէ։

Զղջային տկարութեան եւ սաղ հետեւանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմոլեական եւ մեծագոյն է Մեկուսանգութեան զգաստութեան եւ ախտանշէք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ՀՂԷՊ եւ ուղեղային դրդռութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական եւ լեկտրական տարրը, ֆոսֆորը, որ ուղեղին կենդրոնական ոյժարիա դրդռութիւնն է Առնական կորովը կը կանգնուցանէ սարգկալ ոյժն ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաւանկու եւ առդգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Անորժամանակ, կը զատ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն ի գուտայ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մտաւորական կան կարողութեանց նորոգուտ յառելմամբ եւ կորուստեան եւ բարդութեան զգացմամբ մը ոչ վարժութիւնն հիւանդը յաւուց ի վեր կ'ուսանի։ Մարդոցութիւնը վերանորոգուած է։ Անորժանը հրաշալի կերպով կ'սանէնոյ։ Ուժաց պաշտօնը կանոնաւորապես կը կատարուի։ Գոնը կը լինի հանգարտ եւ կազդուրիչ։ Գեղը կ'սկսի լինալ, շրջանքը կը գուռնաւորին, աչերը շողուն կը լինին, մորքը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'ստանա, մարդը այլ է ստանան։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեն շիշերուն մէջ որոց բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը դրեն ու բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վաճառաւոր եւ ընտանեկան կեղծիք։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՐԵՐԿ)
ՄՈՐԻՒ ԶԿԱՆՆ ՕԱՍԻՍ ԻՒՂ
Իբրեւ ինքնին որ լաւ է ի սոպով
Պատրաստեալ Սեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՕՍՈՆԻ,
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին հաւի ախորժահամ է
Մորուս ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ,
Հիպոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի
Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղաձութիւնը

Բժիշկներն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փոփոխ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս՝ ՀԱՄԱՄԼԻ ԵՒ ՀԻՐԶԼԻ 105

ՇԱՆԹԱՀԱՐՈՂ ԹՈՐՏ ԹՐԱՑԲ
ԳՈՒՍՈՑԻ ԿՈՏՈՐԻՉԸ

Կ'ոչնչացնէ մուկ, խըլուրդ, կուզ, աղուէս, եւ կրծողներու ամէն դասը։

Ուրիշ ամէն արտադրութիւններէ գերազանց։ Աննման յաջողութիւն։ Առէք եւ դատեցէք։

Միակ արտադրութիւն որ չպարունակեր ոչ փոսփոր, ոչ արսենիք, ոչ սդրիքնին, ոչ տարէա պէտէն, ոչ ատէրիլատէ։ Ո և է վտանգ չունի ընտանի անասնոց համար։

Բարիզի 1889ի Յուցահանդիսին մէջ առաջին մրցանակ եւ ոսկի շքադրամ

ԱՆՆԱՀԱՄԱՆ ԿԵՐՊՈՎ ԿՐՆԱՑ ՊԱՀՈՒԻ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ԴԻՒՐԻՆ — ԱՐԳԻՒՆԵՐ ԱՊԱՀՈՎ

Անվրէպ և աննման միջոց ընաջինջ ընելու համար կրծող անասուններն որք ամէն բան կ'ոչնչացնեն և կը լափեն տուներու, հիւանդանոցներու, զօրանոցներու, ագարակներու, մաքսատանց, նաւարանաց, ո և է հաստատութեանց, գործարաններու և գաշտերէից մէջ։

1889 դեկտեմբեր 24ին, Լիվերպուլի [Անգլիա] Նահանգին բնակարանները և գաղտերը արշաւեցին միլիոնաւոր մուկեր, որք մինչեւ իսկ տղաքն ալ կը խածնէին։ Լիվերպուլի Նահանգային խորհուրդը, ժողով գումարելով անցեալ դեկտեմբեր 2/ին, արշաւանց և երկրագործութեանց վնասաբեր այդ անասունները ոչնչացնելու համար ընդունեց ԹՈՐՏ ԹՐԱՑՔ անունն բա ադրութիւնը, որ մէկ քանի օր յետոյ գիտական ճշմարիտ յաջողութիւն մը ունեցաւ և բնաջինջ ըրաւ անասունները։

Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ և Յունաստանի համար միակ կերդոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆԴ ԳԱՌՆԱՆԱ, անգլիական ընդհանուր մթերանոց, 95, 97, Եիւքսէք-Դալաքրըմ, Վ.յվոտա, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 10

ԻԼԱՆ

Այս Սոֆիա ճաստէսինտ Սագա չէշմէսի թիթիպլինտ մուգատուտմա Իրանլրլար թարաֆընտան թէքբէ մէ մէթիէկ ինչասը իչիւն իչիթրա օլունան Մուսթար պէյ գօնդաղը նամբ իլէ մասրուֆ մ ալր պիր պին տէօրթ եիւզ զրրա սթիդ արասը Հավի գասիմ պիտա սաթրլմագտա տրը։

Մէգքիւր արա եէրէ Պաթան մահալլէսինէ մախսուս օլան ուուտան մատա պիր մասուրա մահ լէղիկի տաբի Հավի օլուպ շիմտիկիք էբի պին օսմանլը լիրասընա Թալիպի պրլուսնտրդնտան իշպուԹէմտաղը բուսնին իպթիտասընտան ալիմ պէր կիւն եիթամանա գասաբ էմրի մուզայիսէսինի սէվամ օլունմագ տրը։

Մուստէթի մէգքիւրէ զարիքնտա Թալիպի պուլունան զէմթին Վայիսէ խանընտա Իսան Թիւճմարը միւթէկերանընտան էմին իւլ Թիւճար Հաճի Միրզա Շէֆի ադաես եարսա եիսէ մէգքիւր խատա «Աֆիէր» զալէթասը իտարէսինէ մուրաճաաթ պուլուրմայորը իլան օլունուր։

209 — 8—30

Ամանաստէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԲԷԿԻԼՔ ԼՈՒՍԱԳՈՒՍ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՈՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1890 Մայիս 17 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև յետոր տեսութիւն

Բոլոր կիրակի օրերն) Երուսաղէմ եղբարց կոմարքէ ելնող շոգենաւոց երթեւեկութիւնք։

ժ.	Ր.	Ճանապարհ	Ժամ
11 —	Եկեղեմ.	Մեզարդ. Պեզիւք. Թարպ. Եկեղք. Պոյաճ. Ր. Հիսար (Ամենալուտ գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	19
11 40	Եկեղեմ.	Մեզարդ. Պեզ. Թարպ. Եկեղք. Պոյաճ. Ր. Հիսար (Ամենալուտ գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12 35	Ր. Ա.	Գավաթ Մեզարդ. Պեզիւք. Թարպ. Պեյգօզ մինչև Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր օրերը Վանիք. Զէնկ. Պէյլ Գզկ. Պէշիք]	20
12 40	Եկեղեմ.	Մեզարդ. Պեզիւք. Թարպ. Եկեղքեզ Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար (Ամենալուտ գիւղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 15ին, Եղեալով Պէշէք պիտի հանդիպի և Պէշիքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	18
1 30	Եկեղեմ.	Մեզարդ. Պեզիւք. Թարպ. Եկեղք. Պեշիք. (Եկեղիբեղի շոգ. ին հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ)	32
2 5	Եկեղք.	Սթէն. Մերկէն Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէշէք Ամեվ. Գուրբ Օրթ. Պեշիք.	25
2 5	Ր. Ա.	Գավաթ Եկեղեմ Մեզարդ. Պեզիւք. Թարպ. Պեյգօզ Ր. Պաշճէ Զուպպ. Գանլրճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլէր Գուզկ Պեշիք (ուրբաթ օրեր ժամ 1ին Եկեղեմ էն պիտի մեկնի)	33
2 45	Եկեղեմ.	Մեզարդ. Պեզ. Թարպ. Եկեղք. Սթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշէք Ամեվ. Գուրբ Օրթ. Պեշիք	19
4 15	Եկեղեմ.	Մեզարդ Պեզիւք. Թարպ. Եկեղք. Սթէն Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշէք Ամեվ. Գուրբ Օրթ. Պեշիք	18
5 45	Եկեղեմ	Մեզարդ. Պեզիւք. Թարպ. Եկեղք. Սթէնեա Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պեշէք Ամեվ. Գուրբ Օրթ. Պեշիք	22
7 —	Եկեղեմ.	Մեզարդ. Պեզիւք. Թարպ. Պեյգօզ Բայազ. Եկեղք. Մերկ. Գանլրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամեվ. Զէնկ. Պեյլէր Օրթ. Գուզ. Պեշիք. Իսկ.	1
8 5	Ա. և Ր.	Գավաթ Եկեղեմ Մեզարդ. Պեզ. Թարպ. Եկեղք. Սթէնեա Մերկ Ր. Հիսար Պեշէք Ամեվ. Գուրբ Օրթ. Պեշիք	20
19 —	Մեզարդ.	Պեզ. Թարպ. Եկեղք. Մերկ. Ր. Հիսար Ամեվ. Օրթաք. Պեշ.	34
Ամենալուտ կոմարքէ ելնող շոգենաւ			
11 —	Պեշէք	Ամեվ. Գուրբուշ. Օրթ. Պեշիք.	33
11 25	Ր.	Հիսար Պեշէք Ամեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.	1
11 35	Եկեղք.	Սթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեշէք Ամեվ. Գուրբուշ. Օրթ. Պեշիք	23
12 —	Պեշիք	Ամեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.	22
12 30	Ր.	Հիսար Պեշէք Ամեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիքթաշ	2
1 5	Պեշէք	Ամենալուտ. Գուրբ Օրթաքեյ Պեշիքթաշ Գաղ.	1
1 40	Ր.	Հիսար Պեշէք Ամվ. Գուր. Օրթ. Պեշ. Գաղ.	23
2 30	Պեշէք	Ամեվ. Գուրբուշ. Օրթաք. Պեշիք. (Ուրբաթները 2 15ին)	25
3 15	Պեշէք	Ամեվ. Գուր. Օրթ. Պեշ. Գաղ. (ուրբաթները ժամ 3ին)	2
4 15	Պեշէք	Ամեվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. (Բացի ուրբաթէ)	25
0 —	Պեշէքէն	ուղղ. կամրջ. թոցի ուրբաթէ	28
11 10	Պեշէքէն	ուղղակի կամուրջ ուրբաթ օրերը Ր. Հիսարէն	2
Ասիական եղեբէն կոմարքէ ելնող շոգենաւ			
11 20	Վ.սափ.	Զէնկ. Պէյլ. Գուզ.	34
11 40	Պէյգօզ	Բայազ. Զուպպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտլ. պիտի հղրգեցի.)	28
12 10	Պեշէք	Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պեշիքթաշ	28
1 —	Գանտ.	Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլէր. Գուզ. Իսկ.	34
1 15	Պեյգօզ	Բայազ. Զուպպ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանտլ. (Գանտլ. պիտի հղրգ. (Ուրբաթ օրերը Վան. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պեշիք.)	20
1 50	Պեյգօզէն	Եկեղիբեղ սնտի եւրոպական եզերք մինչև Պեշիք. (բացի ուրբաթէ)	25
2 5	Գանտ.	Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլէր. Գուզ. Պեշիք. (Բացի ուրբաթէ)	22
3	Գանտ.	Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլէրով. Գուզկ. Պեշիքթաշ (Բացի ուրբաթէ)	34
2 50	Պեյգ.	Բայազ. Զուպպ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք (ուրբթ. 3.30ին	33
4 5	Գանտլ.	Վանիք. Զէնկէլ. Պեյլէր. Գուզ. Իսկիւսար	32
4 15	Պեյգօզ	Բայազ. Զուպ. Գանլրճա Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլէր. Գուզկ. Պեշիկ. (ուրբաթ օրեր ժամ 4ին Մեզարդ. էն մեկնելով Պեշիքիա. և Թարպա պիտի հանդիպի)	28
6 45	Մերկ.	Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Ամեվ. Զէնկ. Պեյլ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իսկ.	
9 5	Պեշիք.	Թարպա Պեյդ. Բայազ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյ. Գուզ. Իսկիսար	23
9 30	Պեյգօզէն	ուղ կամրջ. (բացի ուրբաթէ)	33
10 20	Գանտլ.	ուղ. կամրջ. ուրբաթները Զէնկ.	19
11 —	Գուզկ.	էն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ)	22
10 55	Զէնկ	ուղղակի կամուրջ	2
(Բոլոր կիրակի օրերն) կոմարքէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը			
12	Պեշիք	Ր. Թարպ. Գուզ. Զ. Նամ. Պեշիք Ր. Հիսար. Խմիրճ. Եկեղք. Թարպ. Պեյ. Մեզարդ. Եկեղեմ. Ր. և Ա. Գավաթ (ուրբաթները սուրբ Եկեղեմ. Ա. Գավաթ. Պեյգօզ պիտի հանդ. բայց)	33
1 15	Պեշ.	Օրթ. Գուրբուշ Ր. Ամվ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Եկեղք. Թարապ. Մեզարդ. Եկեղեմ.	19
2 30	Պեշիք.	Օրթաք. Գուր. Ամվ. Պեշիք Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղք. Թարպ. Պեյ. Մեզարդ. Եկեղեմ.	1
2 45	Գաղաթ.	Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլէր. Զէնկել. Ամվ. Գանտիլ. Ա. Ր. Հիսար Գանլրճ. Մերկ. Եկեղք. Բայազ. Պեյդ. Թարապ. Պեյ. Մեզ. Եկեղեմնամայլէ	1
3 20	Պեշիքթ.	Օրթ. Գուրբ. Ամվ. Կպէք (բացի ուրբաթէ)	25
4 —	Պեշիք.	Օրթ. Գրբ. Ամվ. Պեշէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Գանլ. Եկեղք. Պեյգօզ Թարպ. Պեզիւք.	23
5 —	Իսկ.	Պեշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պեյլ. Զէնկ. Ամվ. Գանտ. Ա. Ր. Հիսար Գանլ. Մերկ.	2
6 —	Գաղաթ.	Պեշիք. Օրթաք. Գուրբուշ. Ամվ. Պեշէք Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղք. Թարպ. Պեյ. Մեզարդ. Եկեղեմ. Գաղաթ. Եկեղեմ. և Գավաթներ	20
7 —	Պեշիք.	Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Ամվ. Գանտիլ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Գանլ. Եկեղք. Պեյգօզ Թարպ. Պեզիւք.	23
8 30	Պեշիք.	Օրթ. Ամվ. Պեշ. Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղք. Թարպ. Մեզարդ. Պեյ.	34
9 15	Պեշիք.	Օրթաք Գուրբ Ամվ. Պեշէք (ուրբաթներ. Ր Հիսար Մերկ. Եկեղք. Թարապ. Պեյ. Մեզարդ. Հանդիպելով Եկեղեմնամայլէ պիտի երթայ)	28
9 55	Պեշիք.	Օրթ. Գուր. Ամվ. Պեշէք Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղք. Թարապ. Պեյ. Մեզարդ. Եկեղեմ. (բացի ուրբաթէ)	25
10 —	Եկեղք.	Թարպ. Պեյդ. Մազդ. Եկեղեմ. [Բացի ուրբաթէ]	18
10 40	Ր.	Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սթէն. Եկեղք. Թարպ. Պեզիւքտերէ. Մեզարդ. Եկեղեմ (ուրբաթները Օրթաքեյ)	20
11 20	Եկեղք.	Թարպ. Պեյ. Մեզդ. Եկեղեմ. (ուրբաթները Ամենալուտ գիւղ)	19
11 35	Պեշիք	Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Սթէն. Եկեղք. (ուրբաթները Պեշիքթաշ)	22
Կոմարքէն Ամենալուտքէնը երթեւեկող շոգենաւոց